

SÂN KHẤU THỜI CÔNG NGHỆ:

Điều gì giữ chân khán giả?

(VH). Công nghệ đang mở rộng không gian biểu diễn, mang đến những trải nghiệm mới và thêm cơ hội sáng tạo cho sân khấu. Từ AI đến 3D Mapping, những thử nghiệm cho thấy nghệ thuật biểu diễn đang tìm cách đến gần công chúng hơn. Nhưng giữa những hiệu ứng thị giác hiện đại, điều gì thực sự khiến khán giả rung động và muốn trở lại rạp?

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước
Tô Lâm chứng kiến
Lễ ký Hiệp định
thương mại tự do
Việt Nam - EFTA

[3]

[10]

Đầu tư cho văn hóa,
thể thao phải trực tiếp
góp phần nâng cao
chất lượng con người

[2]

ĐỂ VĂN HÓA TRỞ THÀNH ĐỘNG LỰC CỦA
TĂNG TRƯỞNG VÀ PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG:

Thành tựu cần được
đo bằng tác động
thực chất

[8]

Lâm Đồng tổ chức
nhiều hoạt động kỷ niệm
50 năm vùng kinh tế mới
Hà Nội

[4]

Công nghệ 3D Mapping mở rộng không gian biểu diễn trong vở xiếc “Sơn thần - Thủy quái”

Ảnh: P.V

VĂN HÓA & SUY NGẪM

Một bữa cơm bình thường

• DUY PHONG

Có những bữa cơm người ta nhớ bởi ngon. Có những bữa cơm nhớ bởi người ngồi cùng đã đi xa. Cũng có những bữa cơm, chưa kịp biết trẻ ăn có no hay không, người lớn đã phải ngồi lại để kiểm tra, xác minh, báo cáo và rút kinh nghiệm. Nghĩ cũng lạ, một việc quen thuộc đến mức mỗi gia đình vẫn làm hằng ngày, khi được tổ chức thành quy trình, phân công người phụ trách, có hợp đồng và giám sát, đôi khi lại trở nên phức tạp đến thế.

(Xem tiếp trang 2)

CHÀO MỪNG NGÀY PHỤ NỮ VIỆT NAM 20.10

Bản lĩnh hoa hồng

[14]

Hạnh phúc theo cách mình chọn

[13]

Hué tính “đường dài” cho công tác trùng tu kiến trúc gỗ

[5]

Đầu tư cho văn hóa, thể thao phải trực tiếp góp phần nâng cao chất lượng con người

Tham gia thảo luận tại Tổ 1 (Đoàn Hà Nội), Bộ trưởng Bộ VHTTDL Lâm Thị Phương Thanh bày tỏ thống nhất với Báo cáo kết quả thực hiện kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội năm 2026; dự kiến kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội năm 2027 của Chính phủ. Theo Bộ trưởng, GDP 9 tháng tăng 9,01% trong bối cảnh quốc tế có nhiều biến động, đất nước còn không ít khó khăn là kết quả đáng ghi nhận. Để thực hiện mục tiêu tăng trưởng từ 10% trở lên trong năm 2027, Bộ trưởng cho rằng, cần tập trung vào ba vấn đề.

Thứ nhất, tăng trưởng cao phải đi đôi với nâng cao năng suất và năng lực tự chủ của nền kinh tế. Với mục tiêu tăng năng suất lao động 8,6%, mỗi ngành, địa phương cần xác định rõ sản phẩm, công nghệ và phương thức tổ chức sản xuất có khả năng tạo thêm giá trị; đồng thời có cơ chế, chính sách hỗ trợ doanh nghiệp Việt Nam tiếp cận vốn, công nghệ, nâng cao năng lực sáng tạo, làm chủ công nghệ, xây dựng thương hiệu và mở rộng thị trường. Qua đó, không chỉ tạo ra giá trị mới mà còn giữ lại giá trị trong nước. Thứ hai, cần chuyển các nguồn lực đã được tháo gỡ về cơ chế thành năng lực sản xuất, kinh doanh thực tế. Thứ ba, thành quả tăng trưởng phải lan tỏa rõ hơn đến đời sống nhân dân. Bộ trưởng cho rằng cần đánh giá kết quả phát triển gắn với thu nhập thực tế, việc làm bền vững, khả năng tiếp cận giáo dục, y tế, văn hóa, thể thao và chất lượng môi trường

● XUÂN TRƯỜNG

Chiều qua 18.10, tiếp tục chương trình kỳ họp thứ 2, Quốc hội khóa XVI, các đại biểu thảo luận tại tổ về tình hình thực hiện Kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội năm 2026 và dự kiến Kế hoạch năm 2027.

sống... Bởi phát triển con người chính là nền tảng cho tăng trưởng lâu dài.

Từ những yêu cầu chung về tăng trưởng, Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh cũng nhấn mạnh trách nhiệm của ngành VHTTDL trong việc đóng góp vào các mục tiêu tăng trưởng của đất nước. Theo Bộ trưởng,

chơi, giải trí ước tăng khoảng 10,17%, cao hơn mức tăng GDP cùng kỳ. Dự địa phát triển còn lớn nếu di sản và tiềm năng văn hóa được chuyển hóa thành những sản phẩm có bản quyền, có thị trường và được khai thác lâu dài.

Về du lịch, Bộ trưởng cho biết, theo công bố mới nhất của

mà còn góp phần mở rộng thị trường cho các sản phẩm, dịch vụ Việt Nam. Theo Bộ trưởng, để hoàn thành mục tiêu đón 25 triệu lượt khách quốc tế và doanh thu 1.125.000 tỉ đồng, từ nay đến cuối năm cần triển khai các giải pháp quyết liệt. Trong mùa cao điểm đón khách quốc tế cuối năm, ngành sẽ tập

Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh phát biểu tại phiên thảo luận chiều 18.10

Ảnh: HỮU THẮNG

Việt Nam có tiềm năng lớn về văn hóa và di sản. Vấn đề đặt ra là làm thế nào để sức sáng tạo và bản sắc văn hóa Việt Nam trở thành năng lực sản xuất, kinh doanh, nâng cao năng lực cạnh tranh quốc gia. Trong 9 tháng năm 2026, giá trị tăng thêm của ngành nghệ thuật, vui

Diễn đàn Kinh tế Thế giới năm 2026, chỉ số phát triển du lịch và lữ hành của Việt Nam tăng 7 bậc so với năm 2024. Trong 9 tháng đầu năm 2026, Việt Nam đón 17,7 triệu lượt khách quốc tế, tăng 14,5% so với cùng kỳ. Du lịch không chỉ trực tiếp cải thiện cán cân dịch vụ

trung thúc đẩy các thị trường trọng điểm, phát triển chuỗi sản phẩm kết hợp văn hóa, nghệ thuật, ẩm thực, mua sắm và thể thao; nâng cao chất lượng sản phẩm, trải nghiệm và dịch vụ, đồng thời bảo đảm an toàn tại các điểm đến. Bên cạnh đó, ngành sẽ tận dụng năm APEC

2027 để giới thiệu sản phẩm văn hóa Việt Nam, quảng bá đất nước, con người, phát triển du lịch và kết nối đầu tư.

Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh nhấn mạnh, đầu tư cho văn hóa và thể thao phải trực tiếp góp phần nâng cao chất lượng con người. Người dân, đặc biệt là trẻ em, công nhân và đồng bào ở vùng sâu, vùng xa, vùng khó khăn, cần có điều kiện tham gia các hoạt động văn hóa, luyện tập thể thao thường xuyên. Đồng thời, cần phát huy vai trò của báo chí, xuất bản trong bồi đắp tri thức, xây dựng môi trường thông tin lành mạnh. Báo cáo của Chính phủ đã đặt nhiệm vụ luyện tập thể thao trong định hướng chủ động chăm sóc sức khỏe. Bộ VHTTDL sẽ phối hợp với ngành y tế, giáo dục triển khai phong trào mỗi người dân tập luyện ít nhất một môn thể thao, gắn với thể thao học đường và điều kiện luyện tập tại cộng đồng.

Đối với văn hóa cơ sở, Bộ trưởng cho biết thiết chế văn hóa cơ sở giữ vai trò quan trọng trong tuyên truyền, lan tỏa các hệ giá trị quốc gia, hệ giá trị văn hóa, hệ giá trị gia đình và chuẩn mực con người Việt Nam. Vì vậy, cần phát huy hiệu quả hệ thống thiết chế văn hóa, thể thao, trong đó có việc nghiên cứu chuyển đổi nhà, đất dư thừa phù hợp với công năng, không gian sử dụng cho hoạt động văn hóa, thể thao và sáng tạo cộng đồng. Việc khai thác các thiết chế cũng cần bảo đảm tính đủ chi phí vận hành, gắn với nhiệm vụ bảo tồn và phục vụ công ích. ■

Một bữa... (Tiếp theo trang 1)

Mấy ngày qua, hình ảnh khay cơm bán trú với ít muối lạc và hai miếng thịt viên tại Trường Tiểu học Lập Thạch 1, Phú Thọ, khiến nhiều người băn khoăn. Theo thông tin VOV đăng ngày 17.10, kết quả xác minh bước đầu xác định bức ảnh được chia sẻ ngày 15.10 chụp suất ăn từ ngày 16.9, việc làm rõ phản ánh vẫn đang tiếp tục. Bữa cơm đã qua một tháng, nỗi băn khoăn của phụ huynh thì mới nguyên. Còn phía sau khay cơm ấy có chuyện gì, cần kiểm tra cho tường tận, chứ nhìn ảnh rồi “kết án” thì e cũng dễ oan người.

Tuy nhiên, sự thận trọng ấy cũng không khiến những câu hỏi của phụ huynh trở nên thừa thãi. Báo Nhân Dân tới 16.10 thông tin, nhà trường thừa nhận thiếu sót trong việc chuẩn bị suất ăn, hiệu trưởng nhận trách nhiệm chưa giám sát chặt chẽ do bận nhiều việc. Trường đã yêu cầu chấn chỉnh và hủy hợp đồng với cơ sở cung cấp thực phẩm không đáp ứng yêu cầu. Việc nhận trách nhiệm và sửa chữa là cần thiết. Nhưng đọc

đến lý do bận nhiều việc, vẫn thấy có điều gì vướng lại: trong lịch làm việc của người lớn, bữa trưa của trẻ được xếp ở thứ tự nào?

Người lớn có thể lùi một cuộc họp, chuyển một buổi làm việc, gia hạn một bản báo cáo. Cái bụng của một đứa trẻ thì khó thương lượng như vậy. Nó không hiểu lãnh đạo đang bận, bộ phận phụ trách còn chờ phối hợp hay nhà cung cấp vừa có một chút trục trặc. Đến bữa, nó cần ăn. Nhu cầu ấy có phần thiếu linh hoạt, nhưng biết làm sao, trẻ con vốn chưa được tập huấn để thích nghi với sự chậm trễ của người lớn.

Điều khiến câu chuyện có thêm một nỗi băn khoăn là thông tin Dân trí ghi nhận từ phụ huynh: suất ăn ngày 16.10 đã khác rõ so với hình ảnh bị phản ánh, trong khi mức tiền đồng không thay đổi. Hai thực đơn của hai ngày chưa đủ chứng minh có sai phạm tài chính, càng không thể thay cho kiểm tra chuyên môn. Dẫu vậy, sự khác biệt ấy đáng được giải thích thấu đáo, để phụ huynh hiểu con mình được phục vụ theo tiêu chuẩn nào.

Từ câu chuyện này, nghĩ rộng ra một thói quen đáng lo: chúng ta đôi khi phải đợi một việc trở nên ồn ào mới dành cho nó sự

chăm chút cần có. Nếu sự tận tâm chỉ xuất hiện khi có người chụp ảnh, khi báo chí đặt câu hỏi, thì vô tình chiếc điện thoại đã được giao thêm nhiệm vụ giám sát thay cho những người vốn được phân công. Phụ huynh gửi con đến trường rồi lại phải thu xếp đến xem con ăn; một bữa trưa thành đối tượng theo dõi, đối chiếu. Chăm con, xem ra, còn phải biết làm... nghiệp vụ.

Cũng xin công bằng với những người đang lo từng bữa ăn học đường. Cân đối tiền chợ, bảo đảm dinh dưỡng, an toàn, khẩu vị cho đồng trẻ là công việc nhiều áp lực. Một suất ăn giá thấp không thể được đòi hỏi như mâm cỗ. Nếu mức thu chưa phù hợp, cần tính toán, trao đổi công khai với phụ huynh để tìm phương án khả thi. Điều khó chấp nhận là để khó khăn trở thành một vùng mờ, nơi ai cũng có lý do của mình, còn đứa trẻ chỉ biết nhận phần cơm được chia.

Hồ sơ, hợp đồng, sổ kiểm thực đều cần. Nhưng giấy tờ đầy đủ chưa trả lời hết câu hỏi trẻ được ăn ra sao. Thực đơn có món gì là một chuyện; món ấy đến từng khay với lượng bao nhiêu, chất lượng thế nào lại cần người kiểm tra thực tế. Có lẽ người phụ trách nên

thử ngồi xuống cùng trẻ, nhìn phần ăn bằng con mắt của cha mẹ trước khi nhìn bằng con mắt của người duyệt bảng kê. Tờ giấy có thể chờ chữ ký, cơm canh thì nguội rất nhanh.

Trường học dạy trẻ trung thực, trách nhiệm, biết yêu thương và chia sẻ. Những bài học ấy được trẻ tiếp nhận cả trong cách người lớn chuẩn bị bữa trưa. Một lời giải thích rõ ràng, một thiếu sót được sửa đến nơi đến chốn cũng là giáo dục. Và sự chu đáo vào ngày chẳng có ai đến kiểm tra có lẽ còn đáng tin hơn nhiều lời cam kết sau một cuộc họp. Trẻ chưa biết đọc biên bản rút kinh nghiệm, nhưng đủ nhạy cảm để nhận ra mình có được chăm sóc từ tế hay không.

Rồi dư luận sẽ chuyển sang câu chuyện khác. Máy ảnh cất đi, đoàn kiểm tra ra về, những người có trách nhiệm trở lại với lịch làm việc bận rộn. Đến trưa, trẻ vẫn ngồi xuống trước khay cơm của mình. Điều cần được giữ lại chính là sự chu đáo ở thời điểm ấy. Một bữa ăn vừa với tiền cha mẹ đóng, phù hợp nhu cầu của trẻ, được chuẩn bị bằng trách nhiệm bình thường. Để có một bữa cơm bình thường như vậy, nhẽ cứ phải chờ dư luận lên tiếng sao? ■

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm chứng kiến Lễ ký Hiệp định thương mại tự do Việt Nam - EFTA

Sáng qua 18.10, tại Hà Nội, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm đã chứng kiến Lễ ký Hiệp định thương mại tự do giữa Việt Nam và các nước thành viên Hiệp hội Mậu dịch tự do châu Âu (EFTA).

Cùng dự Lễ ký có các Ủy viên Bộ Chính trị: Phạm Gia Túc, Phó Thủ tướng Thường trực Chính phủ; Lê Hoài Trung, Bộ trưởng Bộ Ngoại giao; các Ủy viên Trung ương Đảng: Nguyễn Hải Ninh, Chánh Văn phòng Trung ương Đảng; Lê Mạnh Hùng, Bộ trưởng Bộ Công Thương; Ngô Văn Tuấn, Bộ trưởng Bộ Tài chính; đại diện lãnh đạo các Bộ, Ban, ngành cơ quan của Việt Nam.

Về phía các nước thành viên Hiệp hội Mậu dịch tự do châu Âu (EFTA) gồm có bà Brigitte Haas, Thủ tướng kiêm Bộ trưởng Bộ Tài chính Công quốc Liechtenstein; ngài Guy Parmelin, Tổng thống kiêm Bộ trưởng Bộ Kinh tế Thụy Sĩ; bà Þorgerður Katrín Gunnarsdóttir, Bộ trưởng Bộ Ngoại giao Iceland; bà Astrid Bergmål, Quốc vụ khanh Bộ Ngoại giao Na Uy; cùng các Đại sứ, đại diện các cơ quan ngoại giao, đoàn đại biểu các quốc gia thành viên Hiệp hội Mậu dịch tự do châu Âu.

Việc ký kết Hiệp định đánh dấu cột mốc quan trọng trong quan hệ giữa Việt Nam và EFTA, bao gồm các nước dẫn đầu thế giới về đổi mới sáng tạo, đồng thời thể hiện quyết tâm của hai bên trong việc tăng cường hợp tác kinh tế, thúc đẩy thương mại tự do và củng cố hệ thống thương mại dựa

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm và các đại biểu chứng kiến Lễ ký kết Hiệp định thương mại tự do Việt Nam - EFTA

trên luật lệ trong bối cảnh kinh tế toàn cầu còn nhiều biến động.

Hiệp định thương mại tự do Việt Nam - EFTA là một hiệp định có phạm vi cam kết toàn diện, bao trùm nhiều lĩnh vực quan trọng như thương mại hàng hóa (bao gồm thuế quan, hàng rào kỹ thuật trong thương mại, các biện pháp vệ sinh và kiểm dịch động thực vật, hải quan và phòng vệ thương mại), thương mại dịch vụ, đầu tư, sở hữu trí tuệ, mua sắm chính phủ, cạnh tranh, doanh nghiệp vừa và nhỏ,

giải quyết tranh chấp, thương mại và phát triển bền vững. Với phạm vi cam kết rộng và nội dung hợp tác đa dạng, Hiệp định được kỳ vọng sẽ mở ra cơ hội mới cho Việt Nam trong việc đa dạng hóa thị trường xuất khẩu, nhập khẩu, nâng cao năng lực cạnh tranh của doanh nghiệp, tham gia sâu hơn vào chuỗi giá trị toàn cầu, đồng thời thu hút nguồn vốn đầu tư chất lượng cao, công nghệ tiên tiến và kinh nghiệm quản trị từ các nền kinh tế hàng đầu châu Âu.

Quan hệ kinh tế, thương mại, đầu tư giữa Việt Nam và các nước thành viên EFTA tiếp tục phát triển tích cực, với kim ngạch thương mại song phương đạt trung bình gần 2 tỉ USD mỗi năm. Cơ cấu hàng hóa trao đổi giữa hai bên mang tính bổ trợ cao, phù hợp với thể mạnh và nhu cầu của mỗi bên. Việt Nam xuất khẩu chủ yếu sang thị trường EFTA các mặt hàng như thủy sản, giày dép, dệt may, máy móc thiết bị, điện tử và linh kiện; đồng thời nhập khẩu từ EFTA

các sản phẩm như máy móc, thiết bị công nghiệp, hóa chất, dược phẩm và nguyên liệu phục vụ sản xuất.

Hợp tác đầu tư giữa hai bên cũng ngày càng được mở rộng. Tính đến cuối năm 2025, Thụy Sĩ có 234 dự án đầu tư tại Việt Nam với tổng vốn đăng ký hơn 2,4 tỉ USD, trong khi Na Uy có 62 dự án với tổng vốn đăng ký hơn 201 triệu USD. Nhiều tập đoàn và nhà đầu tư lớn của EFTA đã hiện diện và hoạt động hiệu quả tại Việt Nam trong các lĩnh vực công nghiệp, thực phẩm, dược phẩm, năng lượng và công nghệ. Các doanh nghiệp, nhà đầu tư từ EFTA cũng đang có kế hoạch hợp tác, đầu tư nhiều dự án lớn tại Việt Nam trong các lĩnh vực đổi mới sáng tạo, công nghệ cao, logistics, cơ khí chính xác...

Hiệp định thương mại tự do Việt Nam - EFTA được kỳ vọng sẽ mở ra những cơ hội hợp tác mới, tạo động lực thúc đẩy tăng trưởng kinh tế, đổi mới sáng tạo và phát triển bền vững, qua đó mang lại lợi ích thiết thực cho người dân và cộng đồng doanh nghiệp của Việt Nam và các quốc gia thành viên EFTA.

● Sáng cùng ngày, tại Hà Nội, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm tiếp Thủ tướng Công quốc Liechtenstein Brigitte Haas thăm chính thức Việt Nam.

P.V (tổng hợp)

Thành lập Hội đồng Nhà nước xét tặng danh hiệu nghệ nhân trong lĩnh vực di sản văn hóa phi vật thể

Phó Thủ tướng Chính phủ Phạm Thị Thanh Trà vừa ký Quyết định số 1998/QĐ-TTg về việc thành lập Hội đồng cấp Nhà nước xét tặng danh hiệu "Nghệ nhân nhân dân", "Nghệ nhân ưu tú" trong lĩnh vực di sản văn hóa phi vật thể lần thứ Tư (Hội Đồng). Hội đồng có nhiệm vụ giúp Thủ tướng Chính phủ tổ chức xét, lựa chọn những cá nhân có đủ tiêu chuẩn, trình Thủ tướng Chính phủ đề nghị Chủ tịch nước quyết định tặng danh hiệu "Nghệ nhân nhân dân", "Nghệ nhân ưu tú" trong lĩnh vực di sản văn hóa phi vật thể lần thứ Tư.

Theo Quyết định này, Bộ trưởng Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch Lâm Thị Phương Thanh làm Chủ tịch Hội đồng. Hai Phó Chủ tịch Hội đồng là: TS Hoàng Đạo Cương, Thứ trưởng Bộ VHTTDL, Chủ tịch Hội đồng chuyên ngành cấp Bộ; TS Phạm Huy Giang, Trưởng ban Ban Thi đua - Khen thưởng Trung ương, Bộ Nội vụ. Bộ VHTTDL là cơ quan thường trực của Hội đồng. Hội đồng có nhiệm vụ giúp Thủ tướng Chính phủ tổ chức xét, lựa chọn những cá nhân có

đủ tiêu chuẩn, trình Thủ tướng Chính phủ đề nghị Chủ tịch nước quyết định tặng danh hiệu "Nghệ nhân nhân dân", "Nghệ nhân ưu tú" trong lĩnh vực di sản văn hóa phi vật thể lần thứ Tư.

Hội đồng hoạt động theo quy định tại Nghị định số 93/2023/NĐ-CP ngày 25.12.2023 của Chính phủ quy định về xét tặng danh hiệu "Nghệ nhân nhân dân", "Nghệ nhân ưu tú" trong lĩnh vực di sản văn hóa phi vật thể. Bộ VHTTDL là cơ quan thường trực của Hội đồng. Hội đồng có Tổ Thư ký giúp việc do Bộ trưởng Bộ VHTTDL thành lập và được sử dụng con dấu của Bộ VHTTDL để giải quyết công việc. Thành viên Hội đồng và Tổ Thư ký làm việc theo chế độ kiêm nhiệm. Quy định nguyên tắc làm việc của Hội đồng do Chủ tịch Hội đồng quyết định. Kinh phí hoạt động và tổ chức xét tặng của Hội đồng thực hiện theo quy định tại Thông tư số 143/2025/TT-BTC của Bộ Tài chính do ngân sách nhà nước cấp trong kinh phí hoạt động của Bộ VHTTDL.

L.SƠN

Gần 200 tỉ đồng xây dựng Khu phức hợp văn hóa cồn Dã Viên giữa sông Hương

UBND TP Huế và Cơ quan hợp tác quốc tế Hàn Quốc (KOICA) đang hoàn thành các thủ tục để khởi xây dựng Khu phức hợp văn hóa cồn Dã Viên, hướng đến hình thành không gian sinh hoạt văn hóa, sáng tạo và trải nghiệm du lịch mới giữa lòng đô thị di sản. Đây là hạng mục quan trọng trong tổng thể Dự án "Xây dựng TP Huế văn hóa và du lịch thông minh".

Khu phức hợp văn hóa cồn Dã Viên có tổng mức đầu tư khoảng 200 tỉ đồng, được thiết kế theo hướng mở với điểm nhấn cảnh quan hài hòa giữa sông Hương, xây dựng không gian sáng tạo hơn 700m², không gian triển lãm rộng hơn 2.000m², quầy thông tin và các hạng mục phụ trợ, cấp thoát nước, phòng cháy chữa cháy... Ngoài ra, một số công trình thuộc nhà máy nước Dã Viên cũ sẽ được giữ lại, cải tạo nhằm bảo tồn dấu tích gắn với lịch sử đô thị Huế. Đặc biệt, hạng mục cầu đi bộ và ngắm cảnh giữa sông Hương, nối cồn Dã Viên và công viên Bùi Thị Xuân, dài hơn 100m sẽ góp phần kết nối không gian văn hóa tại cồn

Dã Viên với các tuyến đường đi bộ ven sông hiện tại.

Ông Hoàng Hải Minh, Phó Chủ tịch Thường trực UBND TP Huế cho biết, thành phố mong muốn khởi công Khu phức hợp văn hóa cồn Dã Viên và cầu đi bộ qua sông Hương vào tháng 12 tới, nhân dịp kỷ niệm thiết lập quan hệ ngoại giao Việt Nam - Hàn Quốc, qua đó góp phần thúc đẩy hợp tác giữa hai bên trong lĩnh vực văn hóa, du lịch và phát triển đô thị thông minh.

Dự án "Xây dựng TP Huế văn hóa và du lịch thông minh" được triển khai từ năm 2024 - 2028, có tổng mức đầu tư hơn 371 tỉ đồng, trong đó vốn ODA không hoàn lại do KOICA tài trợ khoảng 330 tỉ đồng, phần còn lại là vốn đối ứng địa phương. Dự án tập trung triển khai ở các công viên ven sông Hương, cồn Dã Viên và các khu vực lân cận ở trung tâm thành phố. Trong đó, hệ thống chiếu sáng và camera giám sát thông minh dọc sông Hương đã hoàn thành; cơ sở dữ liệu văn hóa - du lịch triển khai đảm bảo tiến độ...

THÙY AN

Hà Nội tìm kiếm các ý tưởng, giải pháp cải cách hành chính có khả năng ứng dụng cao

Chủ tịch UBND TP Hà Nội Vũ Đại Thắng vừa ký quyết định thành lập Ban Tổ chức Cuộc thi “Tìm kiếm ý tưởng, giải pháp cải cách hành chính trên địa bàn thành phố Hà Nội lần thứ 3 - năm 2026”, nhằm thúc đẩy cải cách hành chính, khuyến khích các sáng kiến mới có tính đột phá, khả thi và hiệu quả trong thực tiễn.

Ban Tổ chức Cuộc thi gồm 12 thành viên, là lãnh đạo các Sở, ngành và tổ chức chính trị xã hội của thành phố. Phó Chủ tịch UBND Thành phố Trương Việt Dũng làm Trưởng ban. Hai Phó Trưởng ban gồm Giám đốc Sở Nội vụ Nguyễn Quang Hiếu, giữ vai trò Phó Trưởng ban thường trực và Phó Giám đốc Sở Nội vụ Nguyễn Mạnh Quân.

Toàn bộ quá trình tiếp nhận, rà soát, phân loại, đánh giá và chấm điểm các bài dự thi đều được chỉ đạo thực hiện nghiêm túc, bảo đảm tính công khai, minh bạch, khách quan và chính xác. Trong suốt tiến trình diễn ra cuộc thi, Ban Tổ chức chủ trì các cuộc họp định kỳ hoặc đột xuất của Ban Tổ chức và Ban Giám khảo, trực tiếp xem xét, giải quyết hoặc đề xuất phương án xử lý các vấn đề phát sinh theo thẩm quyền.

Khi cuộc thi kết thúc, Ban Tổ chức xem xét, công nhận kết quả đối với các tập thể, cá nhân hay nhóm tác giả đạt giải, đồng thời chỉ đạo công tác công bố kết quả, tổng kết và trao giải. Đặc biệt, một nhiệm vụ có ý nghĩa thực tiễn quan trọng của Ban Tổ chức là xem xét, đề xuất Ủy ban nhân dân Thành phố cho phép triển khai thí điểm hoặc nhân rộng các ý tưởng, giải pháp có chất lượng, tính mới, tính khả thi và hiệu quả cao trong thực tế quản lý.

Về cơ chế hoạt động và tài chính, các thành viên Ban Tổ chức làm việc theo chế độ kiêm nhiệm và Ban Tổ chức sẽ tự giải thể sau khi hoàn thành toàn bộ nhiệm vụ. Đối với công tác ban hành văn bản, Ban Tổ chức được phép sử dụng con dấu của UBND thành phố cho các văn bản do Trưởng ban ký và sử dụng con dấu của Sở Nội vụ đối với các văn bản do các Phó Trưởng ban ký.

B.H

Lâm Đồng tổ chức nhiều hoạt động kỷ niệm 50 năm vùng kinh tế mới Hà Nội

● T.KHIÊM

Trong hai ngày 24 - 25.10, tại xã Nam Ban Lâm Hà (Lâm Đồng) sẽ diễn ra chuỗi hoạt động kỷ niệm 50 năm hình thành và phát triển vùng kinh tế mới Hà Nội tại Lâm Đồng (1976-2026).

Theo kế hoạch của UBND tỉnh Lâm Đồng, lễ kỷ niệm có chủ đề: “50 năm Vùng kinh tế mới Hà Nội tại Lâm Đồng - Đoàn kết, nghĩa tình, phát triển” sẽ diễn ra sáng 25.10, với khoảng 300 đại biểu tham dự. Trước giờ khai mạc, lãnh đạo TP Hà Nội và tỉnh Lâm Đồng sẽ trồng cây lưu niệm, gắn biển công trình tại khu vực công viên cảnh quan hồ Ba Đình; tham quan không gian triển lãm tư liệu 50 năm hình thành, phát triển Vùng kinh tế mới Hà Nội tại Lâm Đồng và các gian hàng giới thiệu sản phẩm OCOP, sản phẩm đặc trưng của địa phương.

Chương trình lễ kỷ niệm gồm các nội dung biểu diễn nghệ thuật chào mừng, diễn văn kỷ niệm, trình chiếu phóng sự “50 năm xây dựng và phát triển Vùng kinh tế mới Hà Nội tại Lâm Đồng”, phát biểu của lãnh đạo TP Hà Nội, đại diện Ban liên lạc cựu thanh niên xung phong tiền trạm và đại diện thế hệ trẻ.

Dịp này, tỉnh Lâm Đồng cũng sẽ công bố quyết định, trao bằng khen cho các tập thể, cá nhân có thành tích xuất sắc trong quá trình xây dựng và phát triển vùng kinh tế mới.

Bên cạnh đó, nhiều hoạt động văn hóa, thể thao và quảng bá sản phẩm sẽ được tổ chức trong hai ngày 24 và 25.10. Nổi bật là hội trại truyền thống; gian hàng ẩm thực, giới thiệu sự giao thoa giữa tinh hoa ẩm thực Thăng Long và sản vật đặc trưng của vùng đất Lâm Đồng; Các trò chơi dân gian, hoạt động thể thao truyền thống gắn với văn hóa Thủ đô và văn hóa cao nguyên. Đáng chú ý, không gian trưng bày, triển lãm hình ảnh, tư liệu và hiện vật sẽ tái hiện hành trình 50 năm xây dựng, phát triển Vùng kinh tế mới Hà Nội tại Lâm Đồng.

Đêm nghệ thuật chào mừng với chủ đề “Từ hào khí Thăng Long đến sức sống mới trên cao nguyên - Hành trình tri ân, kế thừa và khát vọng vươn mình” dự kiến diễn ra lúc

19h30 ngày 24.10, do các đơn vị văn hóa của Hà Nội và Lâm Đồng phối hợp tổ chức, trong đó Nhà hát Chèo Hà Nội chủ trì biểu diễn. Từ ngày 19 đến 23.10, đoàn nghệ thuật TP Hà Nội cũng sẽ biểu diễn phục vụ nhân dân tại 5 xã thuộc khu vực Lâm Hà theo lịch trình riêng. Việc tổ chức chuỗi hoạt động nhằm ôn lại chặng đường nửa thế kỷ hình thành, xây dựng và phát triển vùng kinh tế mới Hà Nội tại Lâm Đồng. Đồng thời, tri ân những đóng góp của các thế hệ cán bộ, thanh niên xung phong tiền trạm và người dân Hà Nội đã đến khai phá, xây dựng vùng đất mới từ năm 1976, góp phần phát triển Lâm Hà, Đà Têh nói riêng và tỉnh Lâm Đồng nói chung.

Đây cũng là dịp vun đắp tình đoàn kết, nghĩa tình giữa Đảng bộ, chính quyền và nhân dân Thủ đô Hà Nội với tỉnh Lâm Đồng, cũng như mở rộng hợp tác trên các lĩnh vực kinh tế, văn hóa, xã hội, quảng bá tiềm năng, thế mạnh của hai địa phương. ■

Tỉnh Lâm Đồng sẽ tổ chức kỷ niệm 50 năm vùng kinh tế mới Hà Nội trong 2 ngày 24 - 25.10

Lập hồ sơ di tích khảo cổ văn hóa Sa Huỳnh trình UNESCO

UBND tỉnh Quảng Ngãi vừa ban hành Kế hoạch số 379/KH-UBND về đẩy mạnh phát triển kinh tế biển giai đoạn 2026-2030, tầm nhìn đến năm 2045, trong đó nhấn mạnh nhiệm vụ bảo tồn, tôn tạo và phát huy các giá trị văn hóa, lịch sử, danh lam thắng cảnh vùng ven biển, hải đảo gắn với phát triển kinh tế xanh và du lịch bền vững.

Theo kế hoạch, tỉnh chú trọng xây dựng, phát triển các thiết chế văn hóa biển, nâng cao đời sống tinh thần của người dân, đồng thời gìn giữ bản sắc văn hóa và các giá trị lịch sử đặc trưng của vùng ven biển, hải đảo. Trong đó, nhiệm vụ lập hồ sơ di tích khảo cổ Văn hóa Sa Huỳnh trình UNESCO công nhận

là Di sản thế giới được xác định là một trong những nội dung quan trọng nhằm nâng tầm giá trị di sản. Việc bảo tồn và phát huy di sản không chỉ góp phần gìn giữ những giá trị văn hóa được trao truyền qua nhiều thế hệ mà còn tạo thêm nguồn lực cho phát triển du lịch, thúc đẩy sinh kế và nâng cao thu nhập cho người dân địa phương. Các giá trị văn hóa vật thể, phi vật thể và danh lam thắng cảnh được định hướng gắn kết với phát triển du lịch xanh, qua đó hình thành những sản phẩm du lịch mang bản sắc riêng của vùng biển Quảng Ngãi.

Cùng với bảo tồn di sản, tỉnh chú trọng bảo vệ môi trường biển, phục hồi hệ sinh thái,

phát triển các ngành kinh tế biển theo hướng xanh và bền vững. Đối với đặc khu Lý Sơn, định hướng phát triển đảo du lịch sinh thái gắn với đô thị xanh, thông minh được kỳ vọng tạo động lực khai thác hiệu quả tiềm năng du lịch, đồng thời bảo vệ cảnh quan, môi trường và các giá trị văn hóa đặc trưng.

Thông qua việc gắn bảo tồn di sản với phát triển kinh tế biển, Quảng Ngãi hướng đến khai thác hiệu quả nguồn lực văn hóa, đưa di sản trở thành động lực phát triển du lịch, kinh tế - xã hội, góp phần nâng cao đời sống Nhân dân và xây dựng hình ảnh điểm đến giàu bản sắc, thân thiện với môi trường.

NHƯ ĐỒNG

Huế tính “đường dài” cho công tác trùng tu kiến trúc gỗ

● Bài, ảnh: SƠN THÙY

Quần thể di tích Cố đô Huế sở hữu hệ thống kiến trúc gỗ cung đình đặc sắc, đòi hỏi chiến lược bảo tồn lâu dài, từ quy hoạch vùng đệm, phát triển nguồn gỗ quý đến đào tạo đội ngũ thợ lành nghề, hướng đến gìn giữ di sản cho các thế hệ mai sau.

Quần thể di tích Cố đô Huế với hệ thống di sản đồ sộ và phần lớn là các công trình kiến trúc gỗ truyền thống đặc trưng. Sau 33 năm được UNESCO ghi danh là Di sản Văn hóa thế giới, chính quyền địa phương và các cơ quan liên quan đã nỗ lực tu bổ, phục hồi di tích với hơn 170 hạng mục công trình đã được bảo tồn.

Nếu không có kế hoạch dài hạn, có thể trở thành điểm nghẽn

Có thể kể đến nhiều di tích kiến trúc gỗ tiêu biểu đã được tu bổ như: Ngọ Môn, Thế Miếu, Triệu Miếu, điện Thái Hòa, các lăng Gia Long, lăng Minh Mạng, lăng Tự Đức, lăng Thiệu Trị... Qua đó, góp phần gìn giữ giá trị kiến trúc, lịch sử của di sản Cố đô Huế. Nhiều chuyên gia nhận định rằng, công tác trùng tu di tích kiến trúc gỗ truyền thống cung đình ở Huế là “mô hình mẫu”, đã đạt được hiệu quả tích cực đáng ghi nhận. Tuy nhiên, hiện vẫn còn nhiều công trình tiếp tục cần được tu bổ, đặt ra các yêu cầu lâu dài nên cần có sự tính toán, chuẩn bị “đường dài” về nguồn nguyên liệu lẫn thợ lành nghề.

Theo KTS Phùng Phú, nguyên Giám đốc Trung tâm Bảo tồn di tích Cố đô Huế, hệ thống công trình kiến trúc gỗ do triều Nguyễn để lại có giá trị đặc sắc, tiêu biểu cho thiết chế kiến trúc cung đình. Trong khi đó, nguồn gỗ tốt từng được sử dụng để xây dựng các công trình xưa ngày càng khan hiếm, đặt ra yêu cầu phải có chiến lược chuẩn bị nguyên liệu phục vụ công tác trùng tu. Ông Phùng Phú cho rằng, việc bảo tồn di tích kiến trúc gỗ cần được tính toán từ nguồn cung nguyên liệu. Nếu không có sự chuẩn bị từ sớm, công tác tu bổ trong tương lai sẽ gặp khó khăn khi những loại gỗ phù hợp ngày càng khan hiếm. “Từ nhiều năm trước, chúng tôi đã đề xuất quy hoạch một số khu đất phù hợp ở vành đai di tích để trồng các loại cây gỗ phục vụ những thế hệ làm công tác bảo tồn sau này. Trong kế hoạch trồng rừng nên đưa danh mục cây gỗ phục vụ tu bổ di tích vào trồng để đáp ứng nhu cầu cho cả trăm năm và lâu dài hơn nữa”, nguyên Giám đốc Trung tâm Bảo tồn di tích Cố đô Huế cho hay.

Từ năm 2010, Trung tâm Bảo tồn Di tích Cố đô Huế đã tổ chức trồng cây xanh ở xung quanh lăng Minh Mạng để sản cảnh quan và hạn chế tác động của môi trường

Thợ thi công cấu kiện gỗ để phục vụ tu bổ công trình di tích tại khu di sản Huế

“Việc trồng cây lấy gỗ phục vụ trùng tu không thể mang lại hiệu quả tức thời mà cần được nhìn nhận như một chiến lược bảo tồn dài hạn. Những cây được trồng hôm nay có thể trở thành nguồn nguyên liệu cho các dự án tu bổ trong tương lai không chỉ cho hệ thống Quần thể di tích Cố đô Huế mà còn nhiều di tích kiến trúc gỗ truyền thống khác trên địa bàn.”

Theo các chuyên gia, việc trồng cây lấy gỗ phục vụ trùng tu không thể mang lại hiệu quả tức thời mà cần được nhìn nhận như một chiến lược bảo tồn dài hạn. Những cây được trồng hôm nay có thể trở thành nguồn nguyên liệu cho các dự án tu bổ trong tương lai không chỉ cho hệ thống Quần thể di tích Cố đô Huế mà còn nhiều di tích kiến trúc gỗ truyền thống khác trên địa bàn. Thực tế, nhu cầu nguyên liệu gỗ cho các dự án trùng tu di tích thuộc Quần thể di tích Cố đô Huế là rất lớn. Theo ông Hồ Hữu Hành, Giám đốc Công ty CP Tu bổ di tích

Huế, chỉ riêng dự án phục hồi điện Cần Chánh đang được triển khai đã cần khoảng 2.000 m³ gỗ tròn. Cùng với công trình này, nhiều dự án tu bổ các di tích kiến trúc gỗ đặc trưng đang và sẽ được triển khai, đòi hỏi khối lượng gỗ lớn, đáp ứng các tiêu chuẩn chuyên môn. Con số trên cho thấy việc chuẩn bị nguồn nguyên liệu không thể chỉ trông chờ vào từng dự án riêng lẻ. Nếu không có kế hoạch dài hạn, nguồn gỗ phục vụ tu bổ có thể trở thành một trong những điểm nghẽn của công tác bảo tồn di sản kiến trúc gỗ tại Huế.

Nhiều di tích lăng các vua

triều Nguyễn được xây dựng ở khu vực bán sơn địa với quy mô diện tích vùng đệm và cảnh quan thiên nhiên đa dạng. Trải qua thời gian, vùng đệm ở một số khu di tích bị tác động do nhiều nguyên nhân, trong đó phần lớn do người dân sinh sống và trồng trọt, sản xuất. Ông Lê Công Sơn, Phó Giám đốc Trung tâm Bảo tồn di tích Cố đô Huế cho biết: Vùng đệm tại các khu vực lăng tẩm, di tích triều Nguyễn có vai trò hạn chế ảnh hưởng của thiên tai, mưa lũ, xói mòn, đồng thời giảm tác động từ hoạt động dân sinh, khói bụi, tiếng ồn và độ rung. Tuy nhiên, tại một số khu vực, đất vùng đệm đã được người dân sử dụng để trồng keo, tràm và cây ăn quả ngắn ngày. Khi khai thác, một số diện tích bị chặt trồng, làm giảm độ che phủ và có thể gia tăng những tác động bất lợi đến di tích khi xảy ra mưa lũ, thiên tai.

Ưu tiên trồng cây xanh bản địa

Trước thực trạng này, UBND TP Huế đã chỉ đạo Trung tâm Bảo tồn di tích Cố đô Huế nghiên cứu quy hoạch lại các vùng đệm, ưu tiên trồng cây xanh, đặc biệt là cây bản địa. Định hướng này hướng đến hai mục tiêu: Bảo vệ di sản, ổn định cảnh quan sinh thái và từng bước tạo nguồn nguyên liệu gỗ phục vụ công tác tu bổ di tích trong tương lai. Theo ông Sơn, từ năm

2010 đến nay, Trung tâm đã trồng hơn 50.000 cây xanh các loại trên diện tích khoảng 50 ha tại vùng đệm xung quanh các khu lăng vua, tập trung nhiều ở lăng Minh Mạng và lăng Thiệu Trị. Tại lăng Gia Long, cây xanh đã được trồng tại một số khu vực trong khu di tích; riêng vùng đệm cần tiếp tục nghiên cứu, bởi hiện trạng sử dụng đất và hoạt động trồng cây của người dân còn đặt ra những yêu cầu riêng trong quá trình quy hoạch.

Đại diện Trung tâm Bảo tồn di tích Cố đô Huế cho biết, chủ trương phát triển rừng cây gỗ phục vụ tu bổ chưa được triển khai rộng rãi do phạm vi nghiên cứu lớn, liên quan đến quy hoạch sử dụng đất, thu hồi đất và phương án bồi thường. Cùng với đó, để thực hiện cũng cần đánh giá hiện trạng, nghiên cứu thổ nhưỡng, điều kiện khí hậu và hệ thực vật tại từng khu vực, từ đó lựa chọn chủng loại cây bản địa phù hợp, trong đó có các giống cây gỗ quý. Quá trình này phải được gắn với quy hoạch vùng đệm và phương án sử dụng đất cụ thể, bảo đảm tính khả thi và hiệu quả lâu dài.

Tính chuyện “đường dài” cho công tác tu bổ, bảo tồn công trình kiến trúc gỗ truyền thống ở Huế không chỉ tập trung nguồn nguyên liệu mà còn đòi hỏi yếu tố con người, những nghệ nhân, thợ tay nghề cao. Theo ông Hồ Hữu Hành, đội ngũ thợ mộc chuyên thực hiện công trình tu bổ di tích đang có dấu hiệu mai một, trong khi lực lượng kế cận ngày càng ít. Đây là nghề đòi hỏi kỹ thuật chuyên biệt, am hiểu kết cấu và phương pháp xử lý các cấu kiện gỗ trong công trình kiến trúc truyền thống. Công việc không chỉ dừng ở gia công, lắp đặt các chi tiết gỗ mà còn yêu cầu độ chính xác, tuân thủ nguyên tắc bảo tồn và phù hợp với đặc điểm của từng di tích.

“Hiện nay, nhiều công trình tu bổ tại Huế phải tìm thợ tay nghề cao từ các làng nghề nổi tiếng ở miền Bắc. Tuy nhiên, việc huy động nhân lực ngày càng khó khăn; người trẻ theo học nghề ít, lực lượng thợ có kinh nghiệm phần lớn đã lớn tuổi. Nếu không có giải pháp đào tạo và kế thừa, trong khoảng 10 năm tới, khi nhiều thợ lành nghề nghỉ việc, công tác tu bổ di tích kiến trúc gỗ có thể gặp thêm khó khăn”, ông Hành cho hay. ■

Lấy ẩm thực tạo sức hút điểm đến

• Bài, ảnh: PHAN HIẾU

Trong Năm Du lịch quốc gia 2026, không chỉ Gia Lai mà nhiều địa phương khác đều muốn nâng cao giá trị nông sản qua ẩm thực, xây dựng thương hiệu và phát huy sức sáng tạo của điện ảnh, truyền hình, nội dung số để quảng bá bản sắc Việt Nam. Qua đó thu hút du khách, tạo thêm giá trị cho du lịch cộng đồng địa phương.

Đưa bản sắc ẩm thực đến màn ảnh, tạo sức hút điểm đến

Ẩm thực là ngôn ngữ dễ hiểu nhất để Việt Nam kể câu chuyện của mình với thế giới và nông sản là những chữ cái đầu tiên của ngôn ngữ đó. Một món ăn xuất hiện trên màn ảnh có thể khiến khán giả nhớ đến cả một đất nước. Hương vị được gọi lên qua hình ảnh, câu chuyện và cảm xúc trở thành cầu nối để văn hóa đến gần hơn với công chúng.

Ông Đặng Trần Cường, Cục trưởng Cục Điện ảnh cho biết: “Đối với Việt Nam, yêu cầu quan trọng nhất là tính chân thực và sự tôn trọng chủ thể văn hóa. Văn hóa ẩm thực không chỉ gồm món ăn đã hoàn thành, mà còn gồm vùng nguyên liệu, kỹ thuật chế biến, dụng cụ, không gian thưởng thức, nghi lễ, ngôn ngữ giao tiếp và người nắm giữ tri thức. Với Tây Nguyên, không gian văn hóa Cồng chiêng gắn chặt với đời sống hằng ngày, mùa vụ và nghi lễ của nhiều cộng đồng, Gia Lai là một trong những địa bàn nắm giữ di sản. Chính chiều sâu ấy là chất liệu quý, đồng thời đặt ra trách nhiệm tham văn cộng đồng, tránh sản phẩm hóa hoặc thương mại hóa thô ráp”.

Theo ông Đặng Trần Cường, một bộ phim hay trước hết phải chạm được vào cảm xúc của khán giả. Khi cảm xúc ấy gắn với một vùng đất, một món ăn, một phong tục hay một cộng đồng cụ thể, thì chính tác phẩm điện ảnh sẽ trở thành một kênh quảng bá rất tự nhiên và bền vững. Từ góc độ chính sách, Cục trưởng Cục Điện ảnh cho rằng điểm cần thay đổi mạnh mẽ là cơ chế liên kết. Theo đó, cần hướng tới một chuỗi liên kết đầy đủ hơn gồm cơ quan quản lý, địa phương, nhà sản xuất, đơn vị phát hành, hệ thống rạp, nền tảng số, doanh nghiệp du lịch, doanh nghiệp ẩm thực, cơ quan truyền thông và cộng đồng

sáng tạo nội dung. Trong chuỗi này, mỗi chủ thể đều có vai trò riêng.

Điện ảnh có ưu thế đặc biệt trong việc biến văn hóa ẩm thực thành hình ảnh, âm thanh, không gian, ánh sáng, nhân vật và cảm xúc. Mỗi món ăn có thể xuất hiện tự nhiên trong đời sống nhân vật, gắn liền với hoàn cảnh, ký ức, bối cảnh - không gian dung chứa hành động nhân vật. Ẩm thực khi ấy không còn là “đối tượng được quảng bá” mà là thành tố của thế giới điện ảnh.

Ở góc nhìn về vai trò của điện ảnh, ông Đỗ Lệnh Hùng Tú, Chủ tịch Hội Điện ảnh Việt Nam nhìn nhận, trong chiến lược phát triển các ngành công nghiệp văn hóa Việt Nam đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045 thì điện ảnh, truyền hình, sáng tạo nội dung số (video ngắn) và du lịch văn hóa cùng nhiều lĩnh vực sáng tạo khác trong hệ thống các ngành công nghiệp văn hóa rất cần chuyển biến từ tư duy “quảng bá du lịch bằng văn hóa” sang tư duy thoáng rộng hơn đó là “kiến tạo sản phẩm du lịch từ nguồn lực văn hóa và công nghiệp sáng tạo”.

Xây dựng thương hiệu bằng giá trị ẩm thực

Ẩm thực là cầu nối đưa nông sản đến người tiêu dùng. Qua tri thức và sự sáng tạo của đầu bếp, nghệ nhân, nguyên liệu địa phương có thể trở thành món ăn đặc trưng, sản phẩm chế biến, quà tặng hoặc trải nghiệm du lịch. Chất lượng ổn định và câu chuyện về vùng đất, con người giúp sản phẩm có bản sắc, tạo niềm tin và mở rộng cơ hội tiếp cận nhà hàng, khách sạn, hệ thống phân phối trong nước và quốc tế.

Ông Lê Minh Hoan, nguyên Phó Chủ

tịch Quốc hội cho hay: “Bộ phim “Nàng Dae Jang Geum” của Hàn Quốc cho thấy ẩm thực có thể trở thành một phần của nghệ thuật kể chuyện. Nguyên liệu, món ăn, nghi thức và tri thức chế biến góp phần khắc họa nhân vật, đưa khán giả đến gần hơn với văn hóa Hàn Quốc. Người xem yêu câu chuyện, rồi tò mò món ăn; từ món ăn, họ muốn tìm hiểu con người và vùng đất. Bài học không phải địa phương nào cũng cần làm phim để quảng cáo đặc sản. Điều đáng học là để sản phẩm hiện diện tự nhiên trong những câu chuyện có giá trị nghệ thuật và cảm xúc, thay vì chỉ xuất hiện như một lời chào bán”.

Theo ông Lê Minh Hoan, Gia Lai có vô vàn “chất liệu”, đó là khi người trẻ trở về lập nghiệp, gia đình gìn giữ cách nấu của bà, nghệ nhân truyền nghề, ngư dân chờ chuyển biển trở về. Một thước phim chân thực có thể gợi nhớ hơn nhiều khẩu hiệu. Nhưng màn ảnh, chỉ mở cánh cửa tò mò. Đằng sau cánh cửa phải có sản phẩm tốt, địa chỉ rõ ràng, dịch vụ chu đáo và cộng đồng sẵn sàng đón khách. Điều được kể phải gặp được điều đang sống.

Bà Nguyễn Thị Thanh Lịch, Phó Chủ tịch UBND tỉnh Gia Lai khẳng định: “Năm Du lịch quốc gia 2026, với thông điệp “Gia Lai - Đại ngàn chạm biển xanh”, tỉnh Gia Lai đang nỗ lực xây dựng hình ảnh một điểm đến giàu bản sắc, thân thiện, hấp dẫn, nơi những giá trị văn hóa, thiên nhiên và ẩm thực được kết nối, phát huy một cách hài hòa, bền vững. Chúng tôi trân trọng mời gọi các chuyên gia, hiệp hội, doanh nghiệp, nhà đầu tư và các tổ chức hoạt động trong lĩnh vực nông nghiệp, chế biến, ẩm thực, du lịch và phân phối đến với Gia Lai để cùng nghiên cứu, kết nối và triển khai các mô hình hợp tác”. ■

Hãy hình dung một người đã điền thông tin trên mạng, gửi đủ tệp hồ sơ, rồi vẫn phải mang từng bản giấy đến đối chiếu, khai lại những nội dung vừa nhập và chờ qua các bước xác nhận như trước. Nếu những yêu cầu ấy không xuất phát từ nhu cầu kiểm chứng thực sự, công nghệ đã trở thành một lớp công việc bổ sung. Gánh nặng cũ vẫn còn, trong khi người dân phải học thêm cách vượt qua một gánh nặng mới. Điều cần thay đổi trong tình huống ấy nằm cả ở quy trình và tư duy tổ chức phục vụ.

Đưa giấy tờ lên mạng chưa đủ để đổi mới

Số hóa tài liệu có thể giúp lưu trữ, tìm kiếm và luân chuyển thông tin thuận tiện hơn. Đó là một bước cần thiết đối với nhiều công việc. Tuy nhiên, chuyển một biểu mẫu giấy thành biểu mẫu điện tử chưa tự động làm cho biểu mẫu ấy hợp lý, chuyển một hồ sơ qua mạng cũng chưa làm mất đi những khâu xét duyệt không cần thiết. Nếu giữ nguyên mọi tầng nấc cũ rồi bổ sung công cụ mới, điều được thay đổi chủ yếu là cách chuyển hồ sơ từ nơi này sang nơi khác.

Vấn đề trở nên rõ hơn khi nhìn từ phía người sử dụng. Một thủ tục có thể được gọi là trực tuyến vì cho phép nộp hồ sơ trên mạng, nhưng người dân vẫn phải tự tìm hiểu nhiều hướng dẫn rời rạc, chuyển đổi định dạng tệp, bổ sung thông tin ở nhiều nơi hoặc đến trực tiếp để hoàn tất. Mỗi thao tác có thể thuận tiện cho một bộ phận xử lý, song khi cộng lại, cả hành trình chưa chắc đã thuận tiện cho người làm thủ tục. Bởi vậy, đánh giá cải tiến cần nhìn từ lúc phát sinh nhu cầu đến khi người dân nhận được kết quả.

Trước khi đưa một quy trình lên môi trường số, cần xem xét mục đích của từng yêu cầu: Thông tin này có cần thiết không, đã được cơ quan có thẩm quyền xác nhận chưa, bước xét duyệt này bảo vệ lợi ích nào, có trùng với một khâu khác không? Những yêu cầu có cần cứ phải được bảo đảm; những bước không còn phù hợp cần được rà soát, kiến nghị điều chỉnh đúng thẩm quyền. Công nghệ phát huy hiệu quả khi được đặt trên một quy trình đã được xem xét về tính cần thiết, tính hợp lý và trách nhiệm xử lý.

Đó cũng là một lựa chọn về văn hóa quản trị. Cơ quan thiết kế quy trình cần nhìn thấy thời gian của người dân, chi phí của doanh nghiệp và áp lực của cán bộ thực hiện, thay vì chỉ thuận theo nếp làm việc đã quen. Mỗi ô thông tin được thêm vào, mỗi lần yêu cầu bổ sung, mỗi bước xác nhận đều sử dụng một phần thời gian của xã hội. Khi coi trọng nguồn lực ấy, việc tinh giản sẽ đi vào từng yêu cầu cụ thể, thay vì chỉ dừng ở tên gọi của một chương trình cải cách.

Thông tin phải đi được giữa các khâu

Trong cùng đoạn phát biểu, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước yêu cầu giảm hội họp, báo cáo trùng lặp; dùng chung thông tin đã kiểm chứng, dành thời gian cho cơ sở và giải quyết công việc. Tinh thần ấy gợi mở một vấn đề quan trọng: Thông tin có giá trị khi có thể được sử dụng đúng nơi, đúng lúc để phục vụ quyết định. Nếu mỗi đơn vị thu thập lại cùng một dữ liệu theo cách riêng, người cung cấp phải làm nhiều lần, còn bộ máy phải dành thêm công sức đối chiếu những phiên bản khác nhau.

Chẳng hạn, trong một cơ quan, cùng một kết quả công việc có thể phải được nhập vào phần mềm, điền vào bảng tổng hợp rồi trình bày lại trong báo cáo định kỳ. Nếu các cách báo cáo cùng phục vụ một mục đích và không có yêu cầu kiểm chứng khác biệt, việc duy trì

Hương vị cà phê là cây cầu nối kỳ diệu đưa du khách chạm đến văn hóa bản địa

TỪ PHÁT BIỂU BẾ MẠC HỘI NGHỊ TRUNG ƯƠNG 4 CỦA TỔNG BÍ THƯ, CHỦ TỊCH NƯỚC TÔ LÂM NGHĨ VỀ MỘT ĐẤT NƯỚC MẠNH TỪ BÊN TRONG:

Đừng số hóa sự rườm rà

● MAI NGŨ

“Chuyển đổi số phải giúp công việc thông suốt, không phát sinh thêm thủ tục”. Yêu cầu trong bài phát biểu bế mạc Hội nghị lần thứ tư Ban Chấp hành Trung ương Đảng khóa XIV của Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm đặt ra một thước đo trực diện đối với quá trình đổi mới: Công nghệ phải giúp giải quyết công việc tốt hơn và giảm những gánh nặng không cần thiết. Một hệ thống có thể hiện đại về hình thức, nhưng giá trị của nó cần được nhận biết qua thời gian xử lý, công sức bỏ ra và chất lượng phục vụ con người.

đồng thời sẽ làm hao tổn thời gian của người thực hiện. Công cụ số khi ấy chưa giải phóng được sức lao động, thậm chí có thể khiến công việc báo cáo trở nên dày đặc hơn vì người yêu cầu dễ dàng tạo thêm biểu mẫu và đòi hỏi cập nhật liên tục.

Dùng chung thông tin đã kiểm chứng đòi hỏi sự thống nhất về nội dung dữ liệu, cơ quan chịu trách nhiệm cập nhật và điều kiện để các bên được khai thác. Khi một thông tin đã có nguồn xác nhận đáng tin cậy và đủ điều kiện sử dụng, cần xem xét việc kế thừa thay vì yêu cầu người dân hoặc đơn vị cấp dưới cung cấp lại. Để làm được điều đó, các cơ quan phải thống nhất cả cách hiểu và giá trị sử dụng của thông tin; việc kết nối phần mềm chỉ giải quyết được một phần công việc.

Chia sẻ dữ liệu cũng cần đi cùng giới hạn rõ ràng. Thông tin phải được khai thác theo chức trách, mục đích và phạm vi phù hợp, có cách kiểm tra việc truy cập và xử lý sai lệch. Một dữ liệu chưa được kiểm chứng, nếu được dùng rộng rãi, có thể khiến sai sót lan sang nhiều khâu. Vì thế, sự thống suốt phải đi cùng độ tin cậy và khả năng sửa sai. Người dân cần có cách phản ánh thông tin không chính xác; cơ quan có trách nhiệm cần xử lý tại nguồn để lỗi không tiếp tục bị sao chép qua từng lần giao dịch.

Đổi công cụ phải đi cùng đổi cách điều hành

Bài phát biểu đặt yêu cầu nâng cao chất lượng từ phát hiện vấn đề, dự báo, lựa chọn phương án đến quyết định, thực hiện, kiểm tra và điều chỉnh; đồng thời nhấn mạnh: “Dữ liệu, công nghệ phải giúp tham mưu chính xác, nhận diện sớm nguy cơ”. Như vậy, công nghệ cần tham gia vào việc nâng chất lượng quản trị. Một bảng theo dõi đẹp mắt hay một kho dữ liệu lớn sẽ chưa có nhiều ý nghĩa nếu người điều hành vẫn không biết công việc đang vướng ở đâu và cần điều chỉnh điều gì.

Giá trị của dữ liệu được thể hiện khi nó giúp nhận ra một loại hồ sơ thường xuyên bị trả lại, một bước xử lý mất nhiều thời gian bất thường hoặc một yêu cầu khiến nhiều người hiểu sai. Từ những dấu hiệu ấy, cơ quan quản lý có thể kiểm tra nguyên nhân: Hướng dẫn chưa rõ, quy định chưa thống nhất, phân công chưa hợp lý hay năng lực thực hiện còn thiếu. Dữ liệu cần dẫn đến việc xem xét và cải tiến, thay vì chỉ được tập hợp để chứng minh rằng hệ thống đã có hoạt động.

Tuy nhiên, phần mềm không thể tự giải quyết những mâu thuẫn về thẩm quyền. Nếu một công việc vẫn phải xin ý kiến nhiều vòng, vẫn chưa xác định rõ nơi quyết định, việc chuyển hồ sơ điện tử chỉ giúp nó đi nhanh hơn đến điểm chờ tiếp theo. Bài phát biểu yêu cầu khắc phục tình trạng xin ý kiến nhiều vòng đối với việc thuộc thẩm quyền, không làm mất quyền chủ động đã giao và không thêm tầng nấc xử lý công việc. Đặt trong chuyển đổi số, yêu cầu ấy đòi hỏi quy trình trên hệ thống phải phản ánh đúng thẩm quyền và tạo điều kiện cho người được giao quyền thực hiện công việc.

Một hệ thống có ích cần cho biết hồ sơ đang ở khâu nào, chờ điều kiện gì và đơn vị nào có

Chuyển đổi số cần được tổ chức đồng bộ với đào tạo, hỗ trợ vận hành và khả năng xử lý sự cố

Ảnh: VƯƠNG HẢO

trách nhiệm xử lý. Nhưng việc hiển thị trạng thái phải gắn với khả năng hành động. Nếu người dân thấy hồ sơ ở trạng thái “đang xử lý” kéo dài mà không biết vướng mắc cụ thể, sự minh bạch ấy vẫn còn hạn chế. Cũng cần tránh biến lượng thao tác trên phần mềm thành thước đo năng suất. Nhiều lượt cập nhật có thể phản ánh sự tích cực, nhưng cũng có thể cho thấy công việc đang phải đi qua quá nhiều bước. Điều cần đánh giá là vấn đề đã được giải quyết đến đâu và bằng bao nhiêu công sức.

Sự thuận tiện phải đến được với nhiều người

Một quy trình số được thiết kế tốt phải tính đến sự khác biệt về kỹ năng, điều kiện sử dụng và khả năng tiếp cận của người dân. Người quen thao tác trên điện thoại có thể hoàn thành nhanh một yêu cầu, trong khi người cao tuổi, người khuyết tật hoặc người ít sử dụng công nghệ có thể gặp khó ngay từ bước đầu. Nếu chỉ lấy trải nghiệm của nhóm thành thạo làm chuẩn, dịch vụ có nguy cơ trở nên thuận tiện với người này nhưng khó tiếp cận hơn với người khác.

Thiết kế phục vụ vì thế cần chú ý tới ngôn ngữ dễ hiểu, hướng dẫn đúng thời điểm và cách thông báo lỗi cụ thể. Khi người dùng làm chưa đúng, hệ thống nên giúp họ biết cần sửa chỗ nào, thay vì buộc khai lại từ đầu hoặc chỉ hiện một thông báo chung. Những việc tưởng nhỏ như lưu được nội dung đã nhập, nhận được xác nhận sau khi gửi và tìm thấy nơi hỗ trợ đều ảnh hưởng trực tiếp đến khả năng hoàn thành công việc. Sự hiện đại cần được cảm nhận bằng tính dễ sử dụng, kể cả với người lần đầu tiếp cận.

Trong quá trình chuyển đổi, hỗ trợ trực tiếp vẫn có vai trò đối với những người chưa thể tự thao tác. Điều cần tổ chức là sự liên thông giữa các cách tiếp cận, để người được hỗ trợ không phải mở một quy trình khác và nộp lại

toàn bộ hồ sơ. Cán bộ ở điểm tiếp nhận cần có công cụ, hướng dẫn và quyền hạn phù hợp để giúp người dân hoàn thành công việc. Một lời đề nghị “về làm trên mạng” sẽ khó mang ý nghĩa phục vụ nếu người được hướng dẫn chưa biết bắt đầu từ đâu.

Ở phía thực thi, điều kiện của cơ sở cũng cần được tính đến. Bài phát biểu yêu cầu phân cấp, phân quyền gắn với nguồn lực, năng lực và kiểm soát quyền lực; giao nhiệm vụ cho cơ sở phải đi cùng thẩm quyền, nhân lực, nguồn lực, cấp tinh bảo đảm điều kiện cho cấp xã. Từ yêu cầu ấy, có thể thấy chuyển đổi số cần được tổ chức đồng bộ với đào tạo, hỗ trợ vận hành và khả năng xử lý sự cố. Một đơn vị khó phục vụ thông suốt nếu phải sử dụng nhiều công cụ nhưng thiếu người hướng dẫn, thiếu đầu mối giải quyết lỗi hoặc chưa được chuẩn bị cho cách làm mới.

Đo bằng phần việc nhẹ đi và chất lượng tăng lên

Chuyển đổi số cần những mục tiêu có thể kiểm tra từ thực tế sử dụng. Với một thủ tục, có thể xem người dân phải cung cấp bao nhiêu lần cùng một thông tin, mất bao lâu để hoàn tất, phải đi lại mấy lần và có thể tự làm đến đâu. Với hoạt động nội bộ, cần biết cán bộ giảm được bao nhiêu công việc nhập liệu, đối chiếu, tổng hợp; thời gian dành cho chuyên môn có tăng lên không; sai sót có được phát hiện và khắc phục sớm hơn không. Những câu hỏi ấy giúp đặt hiệu quả sử dụng vào trung tâm của đánh giá.

Số tài liệu đã số hóa, số tài khoản được tạo hay số lượt truy cập có thể phản ánh quy mô triển khai. Tuy nhiên, các chỉ số đó cần được đặt bên cạnh tỷ lệ hoàn thành công việc, chất lượng kết quả và tổng chi phí mà cả cơ quan lẫn người sử dụng phải bỏ ra. Một hệ thống có nhiều lượt truy cập chưa chắc đã thuận

tiện nếu người dùng phải quay lại nhiều lần vì không hoàn tất được yêu cầu. Khi đo lường, cần làm rõ chỉ số đang phản ánh thành công hay một trở ngại cần tháo gỡ.

Việc thử nghiệm trước khi mở rộng cũng cần có mục tiêu rõ ràng. Trong các nhiệm vụ sau Hội nghị, bài phát biểu yêu cầu thí điểm phải rõ phạm vi, thẩm quyền, thời hạn, tiêu chí đánh giá và kiểm soát rủi ro. Vận dụng tinh thần ấy vào chuyển đổi số, cần kiểm tra một quy trình với những người thực sự sử dụng, nhận diện các trường hợp khó và điều chỉnh trước khi triển khai rộng. Khi hệ thống mới đã đáp ứng yêu cầu, việc tiếp tục duy trì các bước cũ cần được xem xét cụ thể; nếu phải vận hành song song trong một giai đoạn thì cần xác định lý do và điều kiện kết thúc, tránh để phần việc chuyển tiếp trở thành gánh nặng lâu dài.

Ở phần phát triển kinh tế, bài phát biểu khẳng định: “Khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo, chuyển đổi số phải nâng cao năng suất, sức cạnh tranh”. Đó cũng là đích đến cần được nhìn thấy trong hoạt động của từng cơ quan, đơn vị. Thời gian bớt dành cho việc lặp lại có thể chuyển sang xử lý vấn đề chuyên môn; thông tin được sử dụng đúng lúc có thể giúp quyết định chính xác hơn; thủ tục thông suốt có thể giảm chi phí và mở thêm cơ hội cho người dân, doanh nghiệp.

Đằng sau một quy trình thuận tiện là thái độ coi trọng thời gian và công sức của con người. Chuyển đổi số có chiều sâu bắt đầu từ việc sẵn sàng xem lại những gì đã quen làm, bỏ đi yêu cầu không cần thiết và tổ chức công việc theo mục đích phục vụ. Một đất nước mạnh từ bên trong cần công nghệ giúp những năng lực ấy phát triển. Sự hiện đại sẽ có ý nghĩa rõ ràng nhất khi người dân hoàn thành công việc dễ dàng hơn, cán bộ có điều kiện làm tốt hơn và bộ máy giải quyết được nhiều vấn đề hơn. Đừng để sự rườm rà được giữ nguyên chỉ vì nó đã có một hình thức điện tử. ■

ĐỂ VĂN HÓA TRỞ THÀNH ĐỘNG LỰC CỦA TĂNG TRƯỞNG VÀ PHÁT TRIỂN BỀN VỮNG:

Thành tựu cần được đo bằng tác động thực chất

● PGS.TS BÙI HOÀI SƠN

Từ những kết quả kinh tế - xã hội năm 2026 và định hướng phát triển năm 2027 được Chính phủ báo cáo Quốc hội, có thể thấy một yêu cầu ngày càng rõ: Tăng trưởng nhanh phải đồng hành với phát triển văn hóa và con người.

Trong không khí chuẩn bị Ngày Văn hóa Việt Nam đầu tiên 24.11, điều đáng suy nghĩ không chỉ là chúng ta sẽ tổ chức những hoạt động gì, mà là làm thế nào để tinh thần Nghị quyết 80 đi vào từng chính sách, từng cộng đồng và trở thành sức mạnh phát triển đất nước.

Từ lĩnh vực được quan tâm đến nguồn lực nội sinh

Độc báo cáo kết quả thực hiện kế hoạch phát triển kinh tế - xã hội năm 2026 và dự kiến kế hoạch năm 2027 do Thủ tướng Lê Minh Hung trình Quốc hội tại kỳ họp thứ 2, Quốc hội khóa XVI, điều trước hết đáng chú ý là sự gắn kết giữa yêu cầu tăng trưởng cao với nhiệm vụ phát triển hài hòa kinh tế, văn hóa, xã hội và môi trường. Mục tiêu tăng trưởng GDP từ 10% trở lên năm 2027 đặt ra đòi hỏi huy động những động lực mới, nhưng cũng nhắc chúng ta rằng thước đo cuối cùng của phát triển không thể dừng ở tốc độ tăng trưởng. Đất nước phải giàu mạnh hơn, đồng thời con người phải được sống trong một môi trường nhân văn hơn, có điều kiện sáng tạo, cống hiến và thụ hưởng tốt hơn.

Trong nhiều năm, khi bàn đến phát triển, chúng ta thường nghĩ trước hết đến vốn đầu tư, hạ tầng giao thông, công nghiệp và công nghệ. Những yếu tố ấy vô cùng quan trọng. Nhưng một tuyến đường có thể đưa du khách đến vùng di sản; điều khiến họ muốn ở lại lâu hơn, trở lại nhiều lần và kể câu chuyện Việt Nam với bạn bè chính là chiều sâu văn hóa, sức hấp dẫn của đời sống địa phương, sự tinh tế trong sản phẩm và thái độ ứng xử của con người. Giá trị văn hóa, vì vậy, vừa hiện diện trong những di sản hữu hình, vừa kết tinh trong tri thức, niềm tin, đạo đức, sáng tạo và năng lực hợp tác xã hội. Nghị quyết số 80-NQ/TW về phát triển văn hóa Việt Nam đưa nhận thức ấy lên một tầm cao mới khi đặt văn hóa và con người vào vị trí nền tảng, nguồn lực nội sinh, động lực của sự phát triển nhanh và bền vững. Điểm mới không chỉ nằm ở cách khẳng định vai trò văn hóa, mà còn ở yêu cầu biến vai trò đó thành chính sách và kết quả cụ thể. Văn hóa không thể mãi là

Văn hóa từ lĩnh vực được quan tâm đến nguồn lực nội sinh

Ảnh: T.LONG

phần việc bổ sung sau khi quy hoạch, đầu tư, xây dựng hay phát triển thị trường đã hoàn tất. Văn hóa cần có mặt từ đầu trong cách chúng ta lựa chọn mô hình tăng trưởng, thiết kế đô thị, tổ chức giáo dục, phát triển du lịch và xây dựng môi trường số.

Báo cáo của Chính phủ cho thấy việc triển khai Nghị quyết 80 và Nghị quyết số 28/2026/QH16 của Quốc hội đã được đưa vào chương trình hành động của Chính phủ và kế hoạch thi hành. Đây là bước chuyển quan trọng từ chủ trương sang thể chế. Nhưng thể chế chỉ thực sự có sức sống khi đi vào hoạt động của doanh nghiệp, của bảo tàng, nhà hát, thư viện, trường học, thiết chế văn hóa cơ sở và đời sống từng gia đình. Bởi thế, bên cạnh việc ghi nhận sự quan tâm của Nhà nước, cần đặt câu hỏi sâu hơn: Người dân được thụ hưởng thêm điều gì, những năng lực sáng tạo mới nào được giải phóng, những điểm nghẽn nào đã được tháo gỡ?

Trong phát biểu tại Hội nghị toàn quốc quán triệt, triển khai thực hiện Nghị quyết Hội nghị

Trung ương 4 khóa XIV ngày 16.10 vừa qua, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm nhấn mạnh yêu cầu lựa chọn chính sách phải bảo đảm phát triển văn hóa, nâng cao chất lượng nguồn nhân lực và để thành quả tăng trưởng tạo điều kiện cho mỗi người dân phát triển bản thân, đóng góp cho đất nước. Thông điệp ấy gợi mở cách nhìn toàn diện: Xây dựng một nền kinh tế hiệu quả và một xã hội có văn hóa không phải hai nhiệm vụ tách rời; đó là hai mặt của cùng một quá trình phát triển.

Cách tiếp cận cần được áp dụng vào văn hóa

Những kết quả được báo cáo trong năm 2026 cho thấy nhiều tín hiệu tích cực. Công tác bảo tồn, phát huy di sản tiếp tục được triển khai; thêm 12 di sản văn hóa phi vật thể được ghi danh, nâng tổng số lên 735 di sản. Chương trình số hóa di sản cùng mô hình “Mỗi di sản - Một câu chuyện - Một sản phẩm số” được thúc đẩy. Các sự kiện văn hóa, nghệ thuật, lễ hội tiếp tục làm phong phú đời sống

tinh thần, đồng thời góp phần tạo sức hút du lịch. Báo cáo ghi nhận công nghiệp văn hóa tiếp tục phát triển, du lịch có bước tăng trưởng với 17,7 triệu lượt khách quốc tế trong chín tháng và tổng thu du lịch ước đạt 874 nghìn tỉ đồng.

Những con số ấy đáng trân trọng, nhưng đồng thời đòi hỏi cách đọc thận trọng. Có thêm di sản được ghi danh là thành quả quan trọng, song sự sống của di sản nằm ở cộng đồng chủ thể, ở khả năng truyền dạy, thực hành và thích ứng trong đời sống đương đại. Số hóa không chỉ là lưu giữ hình ảnh, tư liệu lên mạng, mà còn phải mở ra khả năng tiếp cận mới cho giới trẻ, tạo nội dung giáo dục, sản phẩm sáng tạo và nguồn sinh kế bền vững cho người gìn giữ di sản. Tương tự, doanh thu du lịch không thể mặc nhiên được tính toán là giá trị do công nghiệp văn hóa tạo ra. Điều cần làm rõ hơn là đóng góp thực tế của điện ảnh, âm nhạc, nghệ thuật biểu diễn, thiết kế, thời trang, trò chơi điện tử, quảng cáo, xuất bản và các lĩnh vực sáng tạo khác đối với GDP, việc làm và xuất khẩu.

Nghị quyết 80 đặt mục tiêu công nghiệp văn hóa đóng góp 7% GDP vào năm 2030. Muốn đi tới mục tiêu ấy, cần có hệ thống thống kê đủ tin cậy, phương pháp lượng hóa giá trị phù hợp và cơ chế đánh giá thường xuyên. Không đo lường được đóng góp của văn hóa thì sẽ rất khó phân bổ nguồn lực có căn cứ, khó thuyết phục các nhà đầu tư và khó xác định trách nhiệm trong tổ chức thực hiện.

Một vấn đề nữa cần lưu ý là nguồn lực. Nghị quyết 80 xác định chủ trương bố trí tối thiểu 2% tổng chi ngân sách nhà nước hằng năm cho văn hóa. Trong bản báo cáo trình bày trước Quốc hội, số liệu riêng về nguồn chi này chưa được làm rõ. Cùng với đó, chủ trương hợp nhất bốn chương trình mục tiêu quốc gia mở ra cơ hội phối hợp tốt hơn giữa văn hóa với phát triển nông thôn, vùng đồng bào dân tộc, miền núi và an sinh xã hội. Tuy nhiên, việc tích hợp phải đi đôi với bảo đảm những mục tiêu văn hóa có nguồn lực, đầu mỗi chịu trách nhiệm và tiêu chí đánh giá riêng; tránh tình

trạng công trình được xây dựng nhưng thiếu kinh phí vận hành, có thiết chế mà ít hoạt động, có di sản mà thiếu người kế tục.

Cũng không thể chỉ nhìn văn hóa qua những công trình hay lễ hội. Văn hóa còn thể hiện trong văn hóa công vụ, đạo đức kinh doanh, sự trung thực trong giao dịch, ý thức tuân thủ pháp luật và cách ứng xử trên mạng xã hội. Sự phát triển nhanh của trí tuệ nhân tạo, nền tảng số và nội dung giải trí ngắn đang tạo cơ hội phổ biến văn hóa rộng chưa từng có, đồng thời đặt ra thách thức về bản quyền, môi trường thông tin, thị hiếu thẩm mỹ và sự phát triển của trẻ em. Nếu thiếu năng lực sáng tạo, định hướng và tự bảo vệ của cộng đồng, những lợi thế công nghệ chưa chắc chuyển hóa thành tiến bộ văn hóa.

Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm trong phát biểu bế mạc Hội nghị Trung ương 4 ngày 8.10 đã đặt trọng tâm vào chất lượng thực thi và những chuyển biến trong đời sống nhân dân. Đó cũng là cách tiếp cận cần được áp dụng vào văn hóa: Không lấy số lượng chương trình, văn bản hay sự kiện làm thước đo duy nhất, mà xem chúng tạo ra thay đổi gì trong môi trường sống, trong sức sáng tạo của xã hội và trong cơ hội tiếp cận văn hóa của từng người dân.

Biến sự kiện thành động lực hành động

Ngày 24.11.1946, tại Hà Nội, Hội nghị Văn hóa toàn quốc lần thứ nhất diễn ra với sự hiện diện của Chủ tịch Hồ Chí Minh và đông đảo trí thức, văn nghệ sĩ. Dấu mốc ấy nhắc chúng ta rằng ngay trong những năm tháng gian nan của đất nước mới giành độc lập, văn hóa đã được nhìn nhận như một vấn đề hệ trọng đối với tương lai dân tộc. Tám mươi năm sau, Nghị quyết 80 lựa chọn ngày 24.11 hằng năm là Ngày Văn hóa Việt Nam. Ngày 24.11.2026 vì thế mang ý nghĩa đặc biệt: Lần đầu tiên đất nước có một dịp chung để cùng suy ngẫm về giá trị văn hóa, tôn vinh người sáng tạo và mở rộng quyền thụ hưởng văn hóa của nhân dân.

Trong báo cáo kinh tế - xã hội, Chính phủ đã đề cập việc chuẩn bị tổ chức Ngày Văn hóa Việt Nam gắn với Ngày hội Đại đoàn kết toàn dân tộc. Sự gắn kết này rất có ý nghĩa. Văn hóa không chỉ ở nhà hát lớn hay bảo tàng trung tâm mà còn ở sân đình, trường học, khu dân cư, làng nghề, gia đình và những cộng đồng sống động. Một Ngày Văn hóa Việt Nam thành công không nên chỉ được đo bằng quy mô lễ kỷ niệm, mà bằng số người thực sự được tham gia, được trải nghiệm nghệ thuật, được tiếp cận di sản, được lắng nghe và được khơi dậy niềm tự hào, trách nhiệm với cộng đồng.

Từ tinh thần đó, mỗi địa phương có thể lựa chọn những hoạt động vừa thiết thực, vừa để lại giá trị lâu dài: Mở rộng cơ hội tiếp cận bảo tàng, thư viện và không gian

nghệ thuật; đưa nghệ sĩ, nghệ nhân đến với trường học; tổ chức các chương trình kể chuyện di sản và trải nghiệm sáng tạo; phát triển hoạt động văn hóa dành cho công nhân, thanh thiếu niên và người dân vùng khó khăn. Cùng với lễ hội, cần có những sản phẩm có thể tiếp tục phục vụ công chúng sau ngày 24.11: Một kho tư liệu mở, một hành trình di sản số, một chương trình giáo dục nghệ thuật, một dự án hỗ trợ sáng tạo trẻ hoặc một thiết chế được vận hành hiệu quả hơn.

Đối với năm 2027, tinh thần Ngày Văn hóa Việt Nam cần được nối dài thành chương trình hành động cụ thể. Trước hết là lượng hóa mục tiêu phát triển văn hóa trong kế hoạch kinh tế - xã hội, gắn chỉ tiêu với nguồn lực và trách nhiệm. Tiếp đó là đột phá thể chế cho công nghiệp văn hóa, bảo vệ quyền sở hữu trí tuệ, hình thành thị trường sáng tạo minh bạch, mở rộng hợp tác công - tư, tạo cơ hội cho doanh nghiệp Việt Nam xây dựng thương hiệu và vươn ra quốc tế. Đồng thời, phải đầu tư cho con người: Nghệ nhân, văn nghệ sĩ, nhà nghiên cứu, người làm công tác văn hóa cơ sở và thể hệ sáng tạo mới. Đặc biệt, vận hành chính quyền địa phương hai cấp phải đồng hành với việc củng cố năng lực quản trị văn hóa ở cơ sở. Phân cấp chỉ thực sự hiệu quả khi đi cùng nhân lực, ngân sách, dữ liệu và cơ chế chịu trách nhiệm. Một di tích xuống cấp, một thư viện đóng cửa, một không gian văn hóa thiếu hoạt động đều là những vấn đề gần gũi với đời sống người dân và cần được giải quyết bằng trách nhiệm cụ thể, không thể chỉ chờ những kế hoạch dài hạn.

Tại Hội nghị quán triệt Nghị quyết Trung ương 4 ngày 16.10, Tổng Bí thư, Chủ tịch nước Tô Lâm lưu ý: “Mỗi sự chậm trễ do chủ quan đều có thể làm mất cơ hội của đất nước và nhân dân”. Với văn hóa, sự chậm trễ đôi khi còn có cái giá khó đo đếm: Một nghệ nhân không còn đủ sức truyền nghề, một di sản bị mai một, một thể hệ trẻ thiếu cơ hội tiếp xúc với nghệ thuật, một ý tưởng sáng tạo bị bỏ lỡ thời điểm phát triển. Bởi thế, yêu cầu hành động kịp thời không chỉ dành cho các dự án kinh tế mà cũng phải trở thành nguyên tắc của quản trị văn hóa.

Ngày Văn hóa Việt Nam đầu tiên đang đến gần. Điều đáng mong đợi nhất không chỉ là những chương trình giàu cảm xúc, mà là từ sau ngày ấy, văn hóa được quan tâm hơn trong từng quyết định phát triển; người dân có thêm cơ hội thụ hưởng; nghệ sĩ có thêm điều kiện sáng tạo; di sản có thêm sức sống; doanh nghiệp văn hóa có thêm không gian lớn lên. Khi văn hóa không còn đứng bên lề những tính toán tăng trưởng, mà hiện diện trong động lực, mục tiêu và thước đo của phát triển, đó mới là cách thiết thực để hiện thực hóa tinh thần Nghị quyết 80, đóng góp cho một Việt Nam phồn vinh, văn minh và hạnh phúc. ■

Sự trầm lặng của những người phụ nữ giữ “hồn” di sản

● Bài, ảnh: ANH TÚ

Phía sau ánh sáng lung linh của những tủ kính trưng bày cổ vật, sau những phòng kho lưu trữ, nghiên cứu hiện vật ngăn nắp ở Bảo tàng tỉnh Ninh Bình là câu chuyện về những người phụ nữ trầm lặng, ngày đêm cống hiến “bắt” từng cổ vật lên tiếng và tỏa sáng.

Công tác bảo tàng vốn dĩ là một hành trình gian khó, đòi hỏi sự tỉ mỉ và sự kiên nhẫn. Từ khâu khai quật, kiểm kê cho đến sưu tầm, bảo quản, trưng bày, phát huy giá trị, mỗi khâu đều chứa đựng biết bao sự vất vả, gian khó. Chị Vũ Thị Thu, Phó Giám đốc Bảo tàng tỉnh Ninh Bình tâm sự: “Để vượt qua những khó khăn, thách thức ấy, các cán bộ nữ ở đây luôn giữ vững tinh thần lạc quan, yêu nghề và đặc biệt là tình yêu bền chặt, lòng trân quý sâu sắc đối với từng hiện vật, tư liệu lịch sử. Với họ, mỗi cổ vật không chỉ là mảnh gốm, pho tượng hay những trang tài liệu cũ kỹ, mà là một “sinh thể” mang trong mình “nhịp thở”, một câu chuyện lịch sử chứa đựng hồn cốt của quá khứ”.

Chia sẻ về công việc của mình, chị Hoàng Thị Tuyết Nhung, Phó Trưởng phòng Kiểm kê, Bảo quản Bảo tàng tỉnh Ninh Bình chia sẻ: “Tất cả các khâu, nhiệm vụ trong bảo tàng đều có sự kết nối và gắn kết chặt chẽ với nhau. Có những công việc âm thầm, lặng lẽ diễn ra không gian tĩnh mịch như điền dã, khai quật, kiểm kê, bảo quản tỉ mỉ từng chi tiết, hiện vật. Hoặc có lúc lại có những hoạt động sôi nổi ra bên ngoài như trưng bày, triển lãm hay giáo dục truyền thông thông qua cách tái hiện các sự kiện, sự việc trong lịch sử... Tất cả những việc làm đó, chúng tôi đều đặt tâm huyết lên hàng đầu, hướng tới một

giá trị chung cao quý, thiêng liêng nhất, đó là bảo tồn và phát huy giá trị di sản văn hóa của dân tộc”.

Say mê với nghề, nặng lòng với nghiên cứu, bảo quản và phát huy giá trị của từng hiện vật là vậy, thế nhưng đằng sau các chị là mái ấm gia đình, con cái, đó là trách nhiệm thiêng liêng nhưng cũng đầy thử thách của người phụ nữ Việt Nam nói chung và người phụ nữ công tác trong lĩnh vực bảo tàng nói riêng. Chị Phạm Thị Loan, Phó Trưởng phòng Giáo dục - Truyền thông Bảo tàng tỉnh Ninh Bình chia sẻ: “Để cân đối giữa công việc và gia đình, chị em chúng tôi đều phải chủ động xây dựng cho mình những kế hoạch làm việc cụ thể, sắp xếp thời gian hợp lý và luôn chuẩn bị tâm thế chủ động trước mọi tình huống. Có nhiều lúc đang trong thời gian nghỉ ngơi bên gia đình, nhưng có thông tin nghi ngờ phát hiện cổ vật kể cả giữa đêm chúng tôi cũng phải lên đường thực hiện nhiệm vụ”.

Ngoài giúp đỡ nhau hoàn thành các công việc nhiệm vụ được giao, các chị em Bảo tàng tỉnh cũng thường xuyên, chia sẻ, trao đổi kinh nghiệm quán xuyến gia đình, phương pháp chăm sóc, nuôi dạy con cái. Từ đó khéo léo gắn kết, sẻ chia để nhận được sự đồng hành, ủng hộ và thấu hiểu từ người chồng, các con cùng các thành viên trong gia đình đối với ngành Bảo tàng đặc thù này. Hạnh phúc lớn nhất của những người làm công

tác bảo tàng không phải dừng lại ở việc giữ gìn hiện vật an toàn sau những lớp tủ kính, mà đưa những di sản ấy đến gần hơn với công chúng, lan tỏa giá trị lịch sử, văn hóa đến với cộng đồng.

Nhớ lại những kỷ niệm đáng nhớ trong nghề, chị Vũ Thị Thu kể: Trong chuyến công tác “Đưa hiện vật Bảo tàng xuống trường học” tại xã miền núi Cúc Phương năm nào vẫn là kỷ niệm khó quên nhất trong sự nghiệp. Sự háo hức, những ánh mắt tròn xoe tò mò xen lẫn kinh ngạc cùng nụ cười rạng rỡ của các em học sinh vùng cao khi lần đầu tiên được tận tay chạm vào, tận mắt ngắm nhìn những hiện vật kể về người anh hùng dân tộc Đinh Tiên Hoàng Đế và Kinh đô Hoa Lư lịch sử đã chạm đến trái tim của những người làm nghề bảo tàng. Khoảnh khắc ấy khiến cả đoàn công tác tự hứa với lòng mình phải nỗ lực hơn nữa, vượt khó hơn nữa để đưa di sản văn hóa đến gần hơn với công chúng, đặc biệt là các em học sinh ở vùng sâu, vùng xa, vùng đặc biệt khó khăn.

Rời Bảo tàng tỉnh Ninh Bình khi trời đã nhá nhem tối, đèn đường vụt sáng, qua từng ô cửa kính hình ảnh những người phụ nữ hiện lên với đôi tay thoăn thoắt, ánh mắt kiên định, tỉ mỉ bên từng mảng rêu phong, gột rửa từng vết bụi thời gian trên hiện vật. Họ không ngại hóa chất độc hại, không quản bùn đất, mưa gió đào xới từng lớp trầm tích để phát lộ hiện vật, không màng đêm hôm tra cứu, nghiên cứu, tìm hiểu lai lịch của từng cổ vật. Bằng đôi tay khéo léo và trái tim yêu nghề, họ đã thổi hồn vào những hiện vật tưởng chừng như vô giác, giúp cổ vật “lên tiếng” kể lại những trang sử hào hùng của dân tộc.

Những người phụ nữ tại Bảo tàng tỉnh Ninh Bình như chị Thu, chị Loan, chị Nhung cùng tập thể cán bộ nữ nơi đây vẫn luôn không ngừng miệt mài gieo mầm tình yêu di sản. Sự hy sinh trầm lặng, tinh thần trách nhiệm cao cả và tình yêu nghề cháy bỏng của các chị chính là minh chứng rõ nét nhất cho phẩm chất cao quý của người phụ nữ Việt Nam thời kỳ mới. ■

Không quản đêm hôm, mưa gió, những người phụ nữ công tác trong Bảo tàng tỉnh Ninh Bình luôn sẵn sàng lên đường thực hiện nhiệm vụ khi có thông tin về cổ vật

SÂN KHẤU THỜI CÔNG NGHỆ:

Điều gì giữ chân khán giả?

● THANH MAI

Công nghệ đang mở rộng không gian biểu diễn, mang đến những trải nghiệm mới và thêm cơ hội sáng tạo cho sân khấu. Từ AI đến 3D Mapping, những thử nghiệm cho thấy nghệ thuật biểu diễn đang tìm cách đến gần công chúng hơn. Nhưng giữa những hiệu ứng thị giác hiện đại, điều gì thực sự khiến khán giả rung động và muốn trở lại rạp?

Công nghệ làm mới trải nghiệm

Ứng dụng công nghệ đang tạo ra những thay đổi trong nghệ thuật biểu diễn, từ dàn dựng, kể chuyện đến cách tiếp cận và phục vụ khán giả. Hoạt động tại hai đơn vị nghệ thuật đang cho thấy hướng đi ấy. Vừa qua, Nhà hát Kịch Hà Nội chính thức ra mắt sản phẩm công nghiệp văn hóa *Thời khắc*, kết hợp lịch sử, di sản với sân khấu và công nghệ. Chương trình gồm triển lãm văn hóa - lịch sử, các hoạt động tương tác và hai đêm biểu diễn vở *Huyền tích Hồ Gươm, Tôi và chúng ta*.

Điểm mới của *Thời khắc* là lần đầu Nhà hát Kịch Hà Nội thử nghiệm ứng dụng AI trong không gian biểu diễn và phòng chiếu đặc biệt. Trên sân khấu, công nghệ hỗ trợ tái hiện hình ảnh, không gian, bối cảnh lịch sử vốn khó thực hiện bằng cách dàn dựng truyền thống. Tại phòng chiếu, khán giả có thể tìm hiểu lịch sử Nhà hát và những tác phẩm kinh điển như Cát bụi qua hình thức sinh động.

Theo NSND Trung Hiếu - Giám đốc Nhà hát Kịch Hà Nội, những cảnh diễn đòi hỏi tái hiện bối cảnh lịch sử, voi ngựa và các yếu tố phức tạp thường vấp phải hạn chế về không gian, điều kiện dàn dựng. AI giúp ê kíp kết hợp diễn xuất trực tiếp với hình ảnh trên màn hình lớn, tạo sự giao thoa giữa sân khấu, điện ảnh và công nghệ. Nhờ đó, nhiều ý tưởng từng khó thực hiện có thêm điều kiện xuất hiện trên sân diễn. Với những vở lấy chất liệu lịch sử, khả năng tái hiện bối cảnh cũng giúp khán giả hình dung rõ hơn thời gian, không gian diễn ra câu chuyện, trong khi diễn viên vẫn trực tiếp đảm nhiệm phần thể hiện tâm lý và số phận nhân vật.

Ở lĩnh vực xiếc, Liên đoàn Xiếc Việt Nam đổi mới cách dàn dựng

với vở *Sơn thần - Thủy quái*, kết hợp 3D Mapping và sân khấu nước. Ra mắt ngày 25.9 tại Rạp Xiếc Trung ương (Hà Nội), vở diễn thu hút đông đảo khán giả, nhiều suất liên tục “cháy vé”.

Ý tưởng kết hợp xiếc với công nghệ được Liên đoàn ấp ủ từ cuối năm 2022. Để hiện thực hóa, Rạp Xiếc Trung ương được cải tạo, bổ sung hệ thống sân khấu nước và thiết bị trình chiếu 3D Mapping. Không gian biểu diễn biến đổi theo truyện, đưa khán giả từ núi rừng đến biển cả. Hình ảnh trình chiếu, mặt nước, ánh sáng và chuyển động của nghệ sĩ hòa quyện trong lớp diễn giàu kịch tính, góp phần dẫn dắt cảm xúc người xem.

Đồ họa 3D Mapping được thiết kế riêng, không dùng hình ảnh có sẵn hay sản phẩm tạo từ AI. Ê kíp trực tiếp xây dựng, điều chỉnh hình ảnh và chuyển động theo từng cảnh, bảo đảm hiệu ứng thị giác ăn khớp với diễn xuất và diễn biến câu chuyện. Công nghệ vì thế góp phần mở rộng cách kể chuyện của nghệ thuật xiếc, thay vì chỉ tạo ra những màn trình chiếu đẹp mắt.

Đổi mới còn diễn ra ở khâu phục vụ công chúng. Từ tháng 7.2026, Liên đoàn Xiếc Việt Nam phối hợp với Tổng công ty Truyền thông đa phương tiện VTC (Bộ VHTTDL) vận hành website bán vé trực tuyến tại xiecvietnam.vn. Khán giả có thể theo dõi lịch diễn, xem sơ đồ rạp và chủ động chọn chỗ ngồi, tiết kiệm đáng kể thời gian tìm thông tin và đặt vé.

Điều giữ chân khán giả vẫn là nghệ sĩ

Dù lựa chọn những công nghệ khác nhau, Nhà hát Kịch Hà Nội và Liên đoàn Xiếc Việt Nam đều xác định con người giữ vai trò trung tâm. AI trong *Thời khắc*

Công nghệ 3D Mapping mở rộng không gian biểu diễn trong vở xiếc “Sơn thần - Thủy quái”

giúp tái hiện bối cảnh lịch sử; 3D Mapping và sân khấu nước của *Sơn thần - Thủy quái* tạo thêm chiều sâu thị giác. Song hình ảnh, ánh sáng hay màn chiếu chỉ phát huy giá trị khi gắn với diễn xuất và mạch cảm xúc của tác phẩm.

NSND Tổng Toàn Thắng - Giám đốc Liên đoàn Xiếc Việt Nam chia sẻ: “Tôi không đưa công nghệ vào xiếc để làm cho sân khấu hoành tráng hơn. Tôi dùng công nghệ để mở thêm khả năng kể chuyện cho xiếc. Công nghệ là phương tiện; nghệ thuật, cảm xúc và con người mới là trung tâm”.

Theo ông, giá trị của công nghệ nằm ở khả năng phục vụ ý đồ sáng tạo, làm sâu sắc trải nghiệm thưởng thức. Hình ảnh, âm thanh, ánh sáng có thể gây ấn tượng ban đầu, nhưng sức hấp dẫn của vở diễn còn phụ thuộc vào câu chuyện, tư duy dàn dựng và dấu ấn nghệ sĩ. Đặc biệt với xiếc, mỗi động tác đều đòi hỏi kỹ thuật, sự chính xác và bản lĩnh được tích lũy qua quá trình khổ luyện. Sự hiện diện trực tiếp của nghệ sĩ cùng tương tác với khán giả là nét cuốn hút riêng mà công nghệ khó thay thế.

Cùng quan điểm, NSND Trung Hiếu khẳng định, AI chỉ có thể hỗ trợ chứ không thay thế người nghệ sĩ, bởi điều quan trọng nhất trong nghệ thuật vẫn là cảm xúc. Công nghệ giúp ê kíp dựng những bối cảnh phức tạp, nhưng khắc họa tâm lý nhân vật, tạo sức nặng cho tình huống kịch và chạm đến người xem vẫn cần năng lực sáng tạo của con người. Khán giả đến rạp đâu chỉ để chiêm ngưỡng kỹ thuật mới; họ còn muốn được cuốn vào câu chuyện, đồng cảm với nhân vật và tìm thấy điều đáng suy ngẫm.

Việc ứng dụng công nghệ trong nghệ thuật biểu diễn gắn với yêu cầu đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số trong lĩnh vực văn hóa. NSND Tổng Toàn Thắng nhấn mạnh, Nghị quyết số 57-NQ/TW về đột phá phát triển khoa học, công nghệ, đổi mới sáng tạo và chuyển đổi số quốc gia đặt ra yêu cầu các đơn vị nghệ thuật mạnh dạn ứng dụng công nghệ. Tuy nhiên, việc triển khai cần được nghiên cứu kỹ, phù hợp đặc trưng từng loại hình, tránh chạy theo hiệu ứng phô diễn hình thức. Chỉ khi phục vụ ý tưởng

nghệ thuật, công nghệ mới giúp làm phong phú ngôn ngữ sân khấu và tăng sức hút với công chúng.

Từ những kết quả bước đầu, Liên đoàn Xiếc Việt Nam dự kiến tiếp tục nâng cấp chương trình, chú trọng nội dung, kỹ thuật và chất lượng biểu diễn. Đơn vị cũng nghiên cứu bổ sung phụ đề tiếng Anh để phục vụ khách quốc tế, nhất là du khách đến Hà Nội. Hướng đi này giúp nghệ thuật xiếc tiếp cận thêm các nhóm khán giả, đồng thời nâng cao trải nghiệm của người xem. Với khách du lịch, phụ đề tiếng Anh cũng có thể tháo gỡ phần nào rào cản ngôn ngữ, giúp họ theo dõi nội dung và hiểu hơn chất liệu văn hóa Việt Nam được đưa lên sân diễn.

Công nghệ có thể khiến sân khấu đẹp hơn, không gian kể chuyện rộng hơn và việc đến rạp thuận tiện hơn. Nhưng để khán giả muốn trở lại, mỗi vở diễn vẫn phải có câu chuyện đủ sức lay động cùng tài năng, cảm xúc của nghệ sĩ. Sau khi màn nhung khép lại, điều đọng lại lâu nhất trong lòng người xem vẫn là những gì con người đã mang đến trên sân khấu. ■

Từ cội nguồn đến những thanh âm mới

Live-concert *Bay về phía mặt trời* của Tùng Dương sẽ diễn ra lúc 19h30 ngày 19.12.2026 tại Sân vận động Quốc gia Mỹ Đình (Hà Nội), đánh dấu chặng đường 25 năm hoạt động nghệ thuật của nam ca sĩ.

Sau khi công bố hai khách mời Phùng Khánh Linh và GREY D, Tùng Dương tiếp tục xác nhận Hòa Minzy, giọng ca gây chú ý với *Bắc Bling*, sẽ góp mặt trong chương trình. Nữ ca sĩ xuất hiện ở chương

nhạc *Cội nguồn - Di sản*, hướng đến tôn vinh những giá trị văn hóa truyền thống và bản sắc Việt Nam.

Cùng quê Bắc Ninh, Tùng Dương và Hòa Minzy đều dành nhiều tâm huyết cho việc đưa chất liệu văn hóa dân tộc vào âm nhạc, song mỗi người có cách thể hiện riêng. Trong khi Hòa Minzy ghi dấu ấn với những sản phẩm mang đậm màu sắc vùng miền, gần gũi với khán giả trẻ, Tùng Dương nổi bật ở khả năng khai thác

chiều sâu cảm xúc và tìm tòi những cách biểu đạt mới. Sự kết hợp giữa hai giọng ca được kỳ vọng mang đến nét thú vị cho chương nhạc *Cội nguồn - Di sản*.

Cùng với việc công bố các nghệ sĩ khách mời, Tùng Dương và ê kíp tiếp tục hé lộ quy mô dàn dựng của đêm diễn. Theo kế hoạch, sân khấu có chiều ngang lên tới 90m, quy tụ gần 100 vũ công đương đại. Chương trình dự kiến gồm khoảng 30 tiết mục, trong đó có nhiều bản hit thuộc các

thể loại âm nhạc khác nhau.

Bên cạnh những ca khúc gợi nhắc quê hương, đất nước và văn hóa Việt Nam, đêm nhạc sẽ có những tiết mục mang màu sắc đương đại, thể hiện sự đa dạng trong hành trình sáng tạo của Tùng Dương. Sau 25 năm ca hát, nam nghệ sĩ tiếp tục tìm kiếm những cách thể hiện mới, đồng thời dành vị trí đáng kể cho các giá trị văn hóa truyền thống trong chương trình đánh dấu cột mốc sự nghiệp.

H.HẠNH

ĐÁNH THỨC TIỀM NĂNG VĂN HÓA VÌ MỤC TIÊU TĂNG TRƯỞNG HAI CON SỐ:

Từ suất diễn đến sức bật kinh tế

● Bài, ảnh: KHÁNH CHI

Từ những giá trị di sản được gìn giữ qua nhiều thế hệ, các chương trình nghệ thuật đang mở ra cơ hội phát triển sản phẩm văn hóa gắn với du lịch và thị trường. Để tiềm năng ấy thực sự trở thành nguồn lực tăng trưởng, cần sự đồng hành của nghệ nhân, người sáng tạo và doanh nghiệp, cùng những cách làm vừa phát huy bản sắc, vừa đáp ứng nhu cầu thưởng thức của công chúng.

Từ những chương trình có dấu ấn riêng

Việc ra mắt Mạng lưới Phát triển công nghiệp văn hóa Việt Nam của Bộ VH-TT-DL đang mở thêm cơ hội kết nối các nguồn lực sáng tạo với công nghệ, nguồn vốn và thị trường. Bộ trưởng Lâm Thị Phương Thanh nhấn mạnh yêu cầu gắn kết doanh nghiệp với nghệ sĩ, cơ sở đào tạo và thiết chế văn hóa. Cùng với đó, những bài toán về dữ liệu số, tài sản trí tuệ và phát triển chương trình biểu diễn gắn với du lịch được đặt ra, hướng tới hình thành các sản phẩm văn hóa có khả năng tiếp cận thị trường.

Trong dòng chuyển động ấy, Đà Nẵng đang tìm cách khai thác thế mạnh văn hóa, di sản để phát triển các ngành công nghiệp văn hóa. Tại Hội nghị Xúc tiến phát triển các ngành công nghiệp văn hóa, thành phố đặt trọng tâm huy động doanh nghiệp và nguồn lực sáng tạo, trong đó nghệ thuật biểu diễn và du lịch văn hóa thuộc sáu lĩnh vực được ưu tiên. Tuy nhiên, để những tiềm năng ấy trở thành sản phẩm có sức hút, cần sự đầu tư, thử nghiệm và liên kết lâu dài giữa các chủ thể.

Ở Mỹ Sơn, âm nhạc, vũ điệu Chăm đã trở thành phần trải nghiệm gắn với không gian đền tháp. Theo Ban Quản lý Di sản Văn hóa thế giới Mỹ Sơn, chương trình *Âm vang Mỹ Sơn* diễn ra định kỳ ngày 15 hằng tháng, dựa trên quá trình sưu tầm, phục dựng và sáng tạo từ văn hóa dân gian Chăm. Lịch diễn ổn định giúp nghệ thuật truyền thống hiện diện trước du khách. Giá trị bước đầu nằm ở khả năng duy trì hoạt động và giới thiệu di sản, thay vì doanh thu bán vé riêng chưa được công bố.

Tại Hội An, bên cạnh diễn xướng cộng đồng, chương trình thực cảnh *Ký ức Hội An* vận hành từ năm 2018, ra mắt phiên bản nâng cấp năm 2025, kết hợp câu chuyện lịch sử với công nghệ sân khấu. Khác với sinh hoạt dân gian trong phố cổ, đây là mô hình

Chương trình thực cảnh “Ký ức Hội An” kết hợp nghệ thuật biểu diễn với công nghệ sân khấu, tạo sức hút cho du lịch văn hóa

dân dựng chuyên nghiệp. Đặt cạnh Mỹ Sơn, hai trường hợp cho thấy sản phẩm biểu diễn có thể phát triển với quy mô, nguồn lực và cách tổ chức khác nhau.

Du lịch mở đường đưa nghệ thuật truyền thống tới công chúng, song mỗi hoạt động có chức năng riêng: Phục vụ cộng đồng, giới thiệu di sản trong hành trình tham quan hoặc trở thành chương trình độc lập. Vì vậy, không thể dùng doanh thu bán vé làm thước đo chung. Điều đáng quan tâm còn là chất lượng trải nghiệm, điều kiện sáng tạo của nghệ nhân và cách thể hiện đúng tinh thần di sản. Với du khách, sức hút đôi khi bắt đầu từ cơ hội hiểu câu chuyện sau điệu múa, tiếng nhạc; còn doanh nghiệp lữ hành cần lịch diễn tin cậy, thuyết minh dễ hiểu và phối hợp tổ chức thuận tiện.

Doanh nghiệp cùng làm giàu trải nghiệm

Để một tiết mục trong tour phát triển thành chương trình nghệ thuật có bản sắc, đơn vị tổ

chức phải nghiên cứu chất liệu, xây dựng kịch bản, tập luyện, bố trí sân khấu, quảng bá và duy trì chất lượng. Vì vậy, sự gặp gỡ giữa nghệ nhân, đơn vị văn hóa và doanh nghiệp cần thiết.

Tại hội nghị xúc tiến của Đà Nẵng, ThS Nguyễn Xuân Hà, đại diện Công ty CP Gami Hội An, chia sẻ kinh nghiệm *Đảo Ký ức Hội An* kết hợp nghệ thuật thực cảnh với dịch vụ, trải nghiệm, đồng thời gợi mở liên kết không gian “phố - làng - nóc”. Cách tổ chức này cho thấy khả năng nối nội dung nghệ thuật với dịch vụ và các điểm tiếp cận công chúng.

Trong tham luận về mô hình kinh tế sáng tạo, PGS.TS Nguyễn Thị Thu Phương, Viện trưởng Viện Văn hóa, Nghệ thuật, Thể thao và Du lịch Việt Nam, nêu lợi thế kết nối du lịch, công nghệ, nội dung số với di sản, làng nghề. Vấn đề cần chú trọng là liên kết các khâu sáng tạo, sản xuất, giới thiệu sản phẩm và tiếp cận khán giả, thay vì chỉ tăng số buổi diễn.

Theo hướng đó, nghệ nhân

đóng góp tri thức và kỹ năng; doanh nghiệp hỗ trợ thiết kế trải nghiệm, quảng bá, kết nối khách; cơ quan quản lý tạo điều kiện phù hợp với yêu cầu bảo tồn. Mỗi hợp tác cần xác định quyền lợi của người sáng tạo, phạm vi sử dụng chất liệu và trách nhiệm giữ gìn di sản. Nghệ thuật truyền thống không nên chỉ được xem là tiết mục minh họa cho tour du lịch.

Một thử nghiệm mới là *Khai hà Nhất thống yển*, thuộc chuỗi *Di sản Dạ Yến*, được Nhà hát Nghệ thuật truyền thống Đà Nẵng ra mắt ngày 18.9.2026. Kết hợp tuồng, dân ca kịch, chuyện lịch sử với trải nghiệm âm thực, chương trình tìm kiếm định dạng văn hóa - du lịch bên cạnh những suất diễn sân khấu quen thuộc. Một sản phẩm vừa phải, có lịch ổn định, thuyết minh rõ và tương tác tự nhiên đôi khi phù hợp với tuyến tham quan hơn chương trình lớn khó tổ chức thường xuyên. Hiệu quả kinh tế cần được kiểm nghiệm từ phản hồi và hoạt động thực tế.

Từ diễn đàn đến hợp tác thiết thực

Hội nghị ngày 2.10.2026 tạo cơ hội để Đà Nẵng kết nối doanh nghiệp, nhà đầu tư và đối tác sáng tạo. Một số biên bản hợp tác được ký kết, trong đó có hợp tác với Hiệp hội Xúc tiến phát triển điện ảnh Việt Nam. Đại diện Sun Group đề xuất xây dựng thương hiệu lễ hội từ văn hóa bản địa; FPT Software giới thiệu ứng dụng dữ liệu, AI, thực tế ảo; Hiệp hội Kinh doanh Nhân vật Hàn Quốc (KOCA) chia sẻ kinh nghiệm khai thác tài sản trí tuệ. Đây là các gợi mở cần được cụ thể hóa theo điều kiện từng điểm đến.

Chiến lược phát triển các ngành công nghiệp văn hóa Việt Nam đến năm 2030, tầm nhìn đến năm 2045, được phê duyệt theo Quyết định 2486/QĐ-TTg ngày 14.11.2025, tạo định hướng cho sáng tạo và thị trường văn hóa. Dự thảo Luật Phát triển công nghiệp văn hóa đang được hoàn thiện. Trong bối cảnh đó, mạng lưới mới ra mắt có thể giúp người làm nghệ thuật tìm đối tác về công nghệ, truyền thông, phân phối; đồng thời giúp doanh nghiệp hiểu đặc trưng và trách nhiệm bảo tồn di sản.

Từ những chương trình đã tạo được dấu ấn ở Mỹ Sơn, Hội An đến các mô hình nghệ thuật đang được thử nghiệm, Đà Nẵng có cơ sở để phát triển những sản phẩm văn hóa mang bản sắc riêng. Tuy nhiên, sức bật kinh tế không đến từ việc tăng thêm số suất diễn, mà từ khả năng tổ chức thành những sản phẩm có chất lượng, có công chúng và có thị trường ổn định. Khi người giữ nghề, nghệ sĩ và doanh nghiệp tìm được tiếng nói chung, mỗi chương trình nghệ thuật có thể tạo thêm việc làm, mở rộng dịch vụ du lịch và đóng góp vào tăng trưởng. Đó cũng là cách để tiềm năng văn hóa từng bước trở thành nguồn lực kinh tế, đồng thời tiếp tục nuôi dưỡng những giá trị di sản đã làm nên sức hấp dẫn của vùng đất này. ■

Tôn vinh áo dài trong Ngày Phụ nữ Việt Nam 20.10

Hướng tới kỷ niệm Ngày Phụ nữ Việt Nam, hôm qua 18.10, tại Đường Sách TP.HCM diễn ra Ngày hội Văn hóa Áo dài TP.HCM lần II - 2026 với chủ đề Sài Gòn Áo Dài. Chương trình do Hiệp hội Áo dài TP.HCM phối hợp với Hội Nhiếp ảnh TP.HCM và Đường Sách TP.HCM tổ chức, gồm nhiều hoạt động triển lãm, trình diễn nghệ thuật và giao lưu cộng đồng.

Điểm nhấn của ngày hội là triển lãm ảnh

Sài Gòn Áo Dài cùng các bộ sưu tập áo dài ngũ thân, cổ phục và áo dài đương đại, giới thiệu vẻ đẹp của trang phục truyền thống qua từng thời kỳ. Hoạt động trình diễn áo dài ngũ thân giúp công chúng hiểu thêm về giá trị lịch sử, văn hóa của cổ phục cũng như kỹ thuật may đo, chế tác áo dài được gìn giữ qua nhiều thế hệ.

Bên cạnh đó, chương trình có buổi giao lưu với nhà thiết kế Hà Văn Lợi về chủ đề

Ngũ thân - Từ cổ phục đến áo dài đương đại, tọa đàm *Xây dựng văn hóa mặc áo dài của doanh nhân Sài Gòn* và dự án *1.000 Gương mặt - 1.000 Câu chuyện Áo Dài Sài Gòn*, ghi lại những câu chuyện gắn với tà áo dài trong đời sống.

Dịp này, hoạt động *Áo Dài tri ân* trao quỹ sinh kế hỗ trợ phụ nữ và nghệ nhân có hoàn cảnh khó khăn tiếp tục gắn bó với nghề thủ công truyền thống. BTC cũng vinh danh các

cá nhân, nhà thiết kế, nghệ sĩ nhiếp ảnh, doanh nghiệp và đơn vị đồng hành có đóng góp trong việc gìn giữ, quảng bá áo dài.

Thông qua các hoạt động văn hóa, nghệ thuật và cộng đồng, ngày hội góp phần đưa áo dài đến gần hơn với công chúng, khuyến khích gìn giữ nghề truyền thống, đồng thời lan tỏa vẻ đẹp của trang phục Việt trong đời sống đương đại.

T. TRANG

Chuyện nhà, chuyện làng

● NGUYỄN LINH

Nếp nhà được gìn giữ qua những việc làm bình dị, từ cách vợ chồng cùng gánh vác công việc đến sự quan tâm, chăm sóc giữa các thế hệ. Ở xã Thăng Bình (Thanh Hóa), những giá trị ấy đang được bồi đắp qua các hoạt động văn hóa cộng đồng, trở thành nét đẹp trong đời sống thôn, xóm và mang thêm ý nghĩa trong dịp kỷ niệm Ngày Phụ nữ Việt Nam 20.10.

Chị Lê Thị Thúy (thôn Phú Long) quan niệm hạnh phúc gia đình bắt đầu từ những việc thường ngày: Vợ chồng cùng làm kinh tế, chăm sóc con cái, biết lắng nghe và tìm tiếng nói chung. Gia đình chị được ghi nhận là gia đình văn hóa tiêu biểu của thôn. Với chị, giữ gìn nếp nhà là trách nhiệm của mọi thành viên, bắt đầu từ sự quan tâm và tôn trọng lẫn nhau. “Qua các buổi tuyên truyền, sinh hoạt, chúng tôi hiểu hơn về trách nhiệm của mình. Vợ chồng luôn thống nhất, khi có bất đồng thì cùng nhau nói chuyện trên tinh thần tôn trọng, lắng nghe để tìm tiếng nói chung”, chị Thúy chia sẻ.

Câu chuyện của gia đình chị Thúy gợi thêm ý nghĩa về sự trân trọng dành cho phụ nữ: Bên cạnh những bó hoa, lời chúc hay món quà, sự quan tâm còn được thể hiện qua cách các thành viên san sẻ trách nhiệm, chăm lo cuộc sống và tôn trọng ý kiến của nhau. Những điều gần gũi ấy cũng đang được Thăng Bình đưa vào các hoạt động xây dựng đời sống văn hóa tại cơ sở, với sự tham gia của đông đảo người dân.

Đưa văn hóa ứng xử vào sinh hoạt cộng đồng

Những vấn đề về văn hóa ứng xử được người dân trao đổi tại các buổi sinh hoạt của Câu lạc bộ gia đình phát triển bền vững thôn Ngư Long. Đây là dịp để bà con gặp gỡ, chia sẻ kinh nghiệm và cùng tháo gỡ những vướng mắc thường gặp trong cuộc sống. Nội dung sinh hoạt đề cập trách nhiệm của từng thành viên, mối quan hệ giữa các thế hệ, việc xây dựng mái ấm hạnh phúc và phòng, chống bạo lực gia đình.

Thay vì chỉ nghe phổ biến các quy định, tiêu chí, bà con có thể kể tình huống trong chính gia đình mình, lắng nghe ý kiến của nhau rồi cùng bàn cách xử lý. Những câu chuyện gần gũi giúp các nội dung tuyên truyền trở nên dễ hiểu, để mỗi người có dịp nhìn lại cách ứng xử với người thân.

Trách nhiệm chăm lo gia đình cũng là vấn đề được quan tâm trong các buổi sinh hoạt. Khi vợ chồng cùng làm kinh tế, nuôi

dạy con cái và quán xuyến việc nhà, phụ nữ có thêm điều kiện dành thời gian cho công việc, sở thích và những dự định riêng. Những bất đồng trong cuộc sống cũng cần được giải quyết bằng sự lắng nghe, trao đổi thẳng thắn. Qua sinh hoạt câu lạc bộ, người dân có thêm cơ hội chia sẻ kinh nghiệm, học hỏi những cách ứng xử phù hợp với hoàn cảnh của mình.

Bên cạnh các cuộc gặp trực tiếp, hoạt động tuyên truyền còn được mở rộng trên mạng xã hội. Ông Đặng Ngọc Tuyên, Chủ nhiệm Câu lạc bộ gia đình phát triển bền vững thôn Ngư Long, cho biết: “Ngoài sinh hoạt trực tiếp, chúng tôi thường chia sẻ các video, nội dung tuyên truyền lên các nhóm mạng xã hội để mọi người cùng xem. Những video gần gũi, chạm đến cảm xúc nên dễ hiểu, dễ nhớ, được chia sẻ rộng rãi, từ đó việc tuyên truyền cũng thuận lợi hơn”.

Đáng chú ý, Thăng Bình còn lựa chọn hình thức sân khấu hóa để chuyển tải những nội dung về văn hóa ứng xử. Trong chương trình thực hiện Bộ tiêu chí ứng xử trong gia đình, địa phương đã lựa chọn những người phù hợp tham gia xây dựng tiểu phẩm *Lời xin lỗi mẹ*. Với tình huống gần gũi, câu chuyện khiến người xem dễ liên tưởng đến những điều xảy ra trong chính gia đình mình.

Tiểu phẩm kể về những người con mãi lo công việc, cuộc sống riêng, có lúc cáu gắt với mẹ, so bì và đùn đẩy trách nhiệm chăm sóc bà. Buồn lòng, người mẹ bỏ đi rồi không may gặp nạn. Đến lúc ấy, các con mới day dứt vì những lời nói, cách cư xử trước đây. Câu chuyện gợi lên điều thường gặp trong cuộc sống: Khi sự chăm lo của mẹ trở nên quá quen thuộc, con cái đôi khi xem đó là lẽ đương nhiên, quên hỏi han, chia sẻ hoặc nói lời cảm ơn.

Qua *Lời xin lỗi mẹ*, những nội dung về trách nhiệm với cha mẹ, xây dựng gia đình hạnh phúc và phòng, chống bạo lực gia đình được chuyển tải bằng câu chuyện có diễn biến, cảm xúc. Những người tham gia biểu diễn cũng có dịp trực tiếp thể hiện suy nghĩ về cách ứng xử với người thân. Sau chương trình, video tiểu phẩm

Các thành viên trong gia đình chị Lê Thị Thúy ở thôn Phú Long luôn chia sẻ trách nhiệm, vun đắp cuộc sống hạnh phúc

tiếp tục được chia sẻ trên mạng xã hội, giúp những ai không có mặt tại buổi diễn vẫn có thể theo dõi và trao đổi.

Sự kết hợp giữa sinh hoạt câu lạc bộ, sân khấu và truyền thông trên mạng xã hội đã tạo thêm những cách tiếp cận phù hợp với người dân. Những người tham gia hoạt động cũng góp phần đưa nội dung tuyên truyền đến gia đình, bạn bè, hàng xóm qua các cuộc trò chuyện thường ngày.

Trong dịp 20.10, hình ảnh người mẹ trong *Lời xin lỗi mẹ* càng gợi nhiều suy ngẫm về sự quan tâm dành cho phụ nữ. Những hy sinh, đóng góp của người mẹ, người vợ được nhắc đến qua câu chuyện đời thường, giúp người xem nhận ra giá trị của sự chăm sóc, sẻ chia trong gia đình. Với Thăng Bình, việc người dân trực tiếp tham gia các hoạt động như vậy cũng là cách để những giá trị văn hóa được tiếp nhận, gìn giữ ngay trong đời sống cộng đồng.

Từ hoạt động phong trào đến nếp sống

Việc đưa văn hóa ứng xử vào sinh hoạt cộng đồng đang được Thăng Bình triển khai với sự tham gia của các hội, đoàn thể, câu lạc bộ và nhóm dân cư. Mỗi lực lượng có cách tiếp cận khác nhau, từ tổ chức sinh hoạt chuyên đề, trao đổi kinh nghiệm đến xây dựng những nội dung phù hợp để chia sẻ trên mạng xã hội. Qua đó, công tác tuyên truyền có thêm điều kiện tiếp cận người dân ngoài những cuộc họp hay chương trình tập trung.

Chị Nguyễn Thị Nhân, Trưởng Phòng Văn hóa - Xã hội UBND xã Thăng Bình cho biết, địa phương xác định công tác truyền

thông về gia đình là nhiệm vụ thường xuyên, cần sự phối hợp của nhiều lực lượng. Việc lựa chọn nội dung, hình thức tuyên truyền cũng được chú trọng để phù hợp với điều kiện sinh hoạt của người dân. “Trong quá trình triển khai, xã đã khai thác mạng xã hội như một kênh hỗ trợ, giúp nội dung tuyên truyền gần với đời sống, dễ hiểu, dễ nhớ và được chia sẻ rộng hơn. Qua đó, mỗi người dân có thể trở thành một tuyên truyền viên, góp phần lan tỏa những giá trị tốt đẹp”, chị Nhân bày tỏ.

Theo địa phương, toàn xã hiện duy trì 20 câu lạc bộ gia đình phát triển bền vững; không ghi nhận trường hợp bạo lực gia đình; tỷ lệ gia đình văn hóa đạt 86,5%, khu dân cư văn hóa đạt 90%. Những số liệu này phần nào phản ánh kết quả triển khai công tác xây dựng đời sống văn hóa ở cơ sở. Đằng sau các tiêu chí là việc duy trì những hoạt động để người dân có cơ hội gặp gỡ, chia sẻ kinh nghiệm, cùng tham gia giải quyết các vấn đề liên quan đến cuộc sống của mình.

Cùng với công tác bình xét danh hiệu văn hóa, hoạt động của các câu lạc bộ góp phần đưa những nội dung về văn hóa ứng xử đến gần hơn với người dân. Qua mỗi buổi sinh hoạt, những tình huống cụ thể được trao đổi, các cách làm phù hợp có thể được học hỏi, vận dụng. Đây là điều cần được duy trì thường xuyên để việc xây dựng gia đình văn hóa, khu dân cư văn hóa có thêm chiều sâu, gắn với sinh hoạt thực tế ở thôn, xóm.

Đối với phụ nữ, môi trường văn hóa cộng đồng còn có ý nghĩa trong việc khuyến khích họ tham gia các hoạt động xã hội, phát triển kinh tế và đóng

góp ý kiến vào những công việc chung. Sự quan tâm dành cho phụ nữ vì thế cũng được thể hiện qua những điều kiện để họ phát huy năng lực, được lắng nghe và có tiếng nói trong đời sống gia đình, cộng đồng.

Nhân Ngày Phụ nữ Việt Nam 20.10, những hoạt động ở Thăng Bình cho thấy ý nghĩa của việc tôn vinh phụ nữ từ chính đời sống cơ sở. Cùng với các chương trình kỷ niệm, những buổi sinh hoạt văn hóa và hoạt động cộng đồng góp phần nhắc nhở về vai trò, đóng góp của phụ nữ trong việc gìn giữ nếp sống, gắn kết các thành viên và xây dựng môi trường sống lành mạnh.

Những việc làm ở Phú Long, Ngư Long cũng cho thấy nét riêng trong cách Thăng Bình xây dựng đời sống văn hóa. Có những giá trị được gìn giữ qua nếp ứng xử của mỗi gia đình; có những kinh nghiệm được chia sẻ trong các buổi sinh hoạt thôn, xóm; cũng có những thông điệp được chuyển tải bằng sân khấu, qua sự tham gia của chính người dân. Điều đáng quý là những hoạt động ấy tạo cơ hội để cộng đồng cùng bàn bạc, thực hành và gìn giữ nếp sống của quê hương.

Ngày 20.10 là dịp tôn vinh những đóng góp của phụ nữ, đồng thời nhắc mỗi người về sự trân trọng cần có trong cuộc sống hằng ngày. Ở Thăng Bình, những buổi sinh hoạt câu lạc bộ, những tiết mục sân khấu và cách người dân chia sẻ kinh nghiệm đang góp phần bồi đắp văn hóa ứng xử từ cơ sở. Khi những điều được trao đổi trong sinh hoạt cộng đồng dần trở thành thói quen trong mỗi mái nhà, nếp sống văn hóa của làng quê cũng được gìn giữ, tiếp nối qua các thế hệ. ■

PHỤ NỮ VIỆT NAM 20.10

Hạnh phúc theo cách mình chọn

● MINH ANH

Phụ nữ hôm nay chủ động hơn trong công việc, cuộc sống và những lựa chọn riêng. Dù ở tuổi nào, họ vẫn có thể theo đuổi điều mình khao khát, chăm sóc bản thân, vun đắp tình yêu và đón nhận niềm vui sống. Nhân Ngày Phụ nữ Việt Nam 20.10, những câu chuyện đời thường gợi lên vẻ đẹp của sự tự tin, bản lĩnh và quyền sống hạnh phúc theo cách mỗi người mong muốn.

Niềm vui ở mỗi chặng đường

Tôi quen chị L., một phụ nữ thành đạt trong lĩnh vực kinh doanh. Chị có sự nghiệp vững vàng, cuộc sống đủ đầy và cô con gái học tập xuất sắc ở nước ngoài. Ngoài công việc, chị dành thời gian tập thể dục, gặp gỡ bạn bè, đi du lịch và tận hưởng những sở thích riêng. Chị kể về cuộc sống hiện tại với vẻ hài lòng của một người biết mình muốn gì.

Nhìn cách chị sắp xếp công việc, chăm sóc sức khỏe, quan tâm đến con gái và giữ những mối quan hệ thân thiết, tôi cảm nhận rõ sự chủ động của chị. Những ngày bận rộn có công việc để say mê, những lúc rảnh rỗi có bạn bè để chia sẻ; với chị, đó đã là cuộc sống đáng quý. Tất nhiên, không phải phụ nữ nào cũng có điều kiện thuận lợi như chị L., nhưng cách chị trân trọng những gì đang có khiến tôi nghĩ nhiều về niềm vui ở mỗi chặng đường.

Tôi lại nhớ một lần điều trị tại Bệnh viện Quân y 354 (Hà Nội), khi tình cờ nằm cùng phòng với mấy người phụ nữ. Từ chuyện thuốc men, bệnh tật, những ngày ở viện chúng tôi dần kể cho nhau nghe chuyện chồng con, gia đình, công việc và bao vui buồn đã trải qua. Trong căn phòng ấy có chị H., người làm công tác xã hội, tham gia nhiều hoạt động về bình đẳng giới. Chị đã trải qua một cuộc hôn nhân không trọn vẹn, rồi tìm được người đồng hành trong cuộc hôn nhân thứ hai.

Anh chồng thường đến bệnh viện chăm sóc chị, lo đồ ăn, thuốc men và để ý đến những sinh hoạt nhỏ nhất của vợ. Các con cũng thường xuyên thăm nom, trò chuyện. Mỗi lần người thân đến, căn phòng lại vui rộn hân lên. Nhìn cách họ quan tâm đến nhau, tôi thấy mừng cho chị H. Hạnh phúc ở tuổi ngoài 50 có khi rất giản dị: Lúc đau ốm có người ở bên, khi mệt mỏi có người hỏi han, cùng mình trò chuyện về những việc thường ngày.

Chị L. hài lòng với cuộc sống độc lập, chị H. tìm thấy niềm vui bên người bạn đời mới. Hai người phụ nữ với hai lựa chọn, song đều biết quý trọng cuộc sống hiện tại. Những câu chuyện ấy khiến tôi nhớ rằng mỗi người bước qua những đổi thay theo một cách khác nhau. Có người

Hạnh phúc của người phụ nữ còn đến từ sự tự chủ và niềm vui sống

Ảnh minh họa

tim được sự cân bằng trong công việc, bạn bè; có người muốn chia sẻ chặng đường phía trước cùng một người thân thiết. Chẳng có khuôn mẫu chung cho niềm vui của tất cả phụ nữ.

Bản lĩnh từ sự tự chủ

Trong phòng bệnh năm ấy còn có chị N., nữ quân nhân ngoài 50 tuổi, gương mặt đẹp, sắc sảo, tác phong nhanh nhẹn. Chị được đồng nghiệp, bạn bè quý mến, thường xuyên đến thăm hỏi. Trong công việc, chị tự tin và tháo vát. Sau nhiều cố gắng hàn gắn cuộc hôn nhân cũ không hạnh phúc, chị đã quyết định ly hôn. Cuộc sống nay ổn định, nhưng những trải nghiệm trước đây khiến chị thận trọng khi có người gợi ý tìm hiểu. Chị muốn có thêm thời gian để hiểu mình cần gì trước khi mở lòng với một mối quan hệ khác.

Năm gần chị N. là chị P., 55 tuổi, một nông dân góa chồng. Sau nhiều năm nuôi con, chị từng nghĩ đến chuyện đi bước nữa. Đã có những người đàn ông hiền lành, cùng cảnh ngộ mong muốn gắn bó. Chị cũng mong có người bầu bạn, song vẫn băn khoăn về các con, gia đình, chuyện nhà cửa, kinh tế và những lời bàn tán nơi làng xóm. Chị kể những điều ấy bình thản, như đang cân nhắc một quyết định quan trọng của đời mình.

Nghe chuyện của chị N. và chị P., tôi hiểu rằng mong muốn có người đồng hành là điều tự nhiên, cũng như việc cân thời

gian suy nghĩ trước khi quyết định. Sự tự tin trong công việc không có nghĩa người phụ nữ phải vội vàng trong tình cảm. Sau bao năm lo toan cho người thân, họ có quyền cân nhắc hoàn cảnh, lắng nghe lòng mình và lựa chọn thời điểm phù hợp. Điều họ cần từ gia đình, bạn bè là sự thấu hiểu, chứ không phải những lời thúc giục hoặc phán xét.

Phụ nữ hôm nay có thêm nhiều cơ hội học tập, phát triển nghề nghiệp và khẳng định năng lực. Những thay đổi trong đời sống cũng khiến quan niệm về hôn nhân, gia đình cởi mở hơn. Tuy nhiên, ở tuổi trung niên, chuyện bắt đầu một mối quan hệ mới thường gắn với con cái, điều kiện kinh tế, nơi ở và những trách nhiệm đã hình thành qua nhiều năm. Sự động viên từ người thân, đặc biệt khi con cái trưởng thành, sẽ giúp người mẹ an tâm hơn nếu muốn dành thời gian cho bản thân và những dự định riêng.

Độc lập kinh tế cũng giúp phụ nữ có thêm lựa chọn. Khi có công việc, thu nhập và các mối quan hệ lành mạnh, họ vững vàng hơn trong những quyết định quan trọng. Người mong tái hôn có thể tìm hiểu và cân nhắc; người muốn sống độc thân có thể chăm sóc bản thân, theo đuổi sở thích, tiếp tục gắn bó với công việc và bạn bè. Sự tự chủ ấy được bồi đắp qua kinh nghiệm sống, khả năng tự chăm lo và cả sự tin tưởng của những người xung quanh.

Chia sẻ với *Văn Hóa* về những thay đổi trong đời sống

gia đình hiện đại, GS.TS Đặng Cảnh Khanh cho rằng, cần có cái nhìn cởi mở, nhân văn hơn trước những lựa chọn của mỗi người. Theo ông, khi cuộc sống hôn nhân không còn hòa hợp, việc lựa chọn một hướng đi khác trong những trường hợp nhất định có thể mở ra cơ hội tìm kiếm hạnh phúc. Đồng thời, xã hội cũng cần tôn trọng những người lựa chọn sống đơn thân. Mỗi người có hoàn cảnh và mong muốn riêng, vì vậy sự thấu hiểu, cảm thông từ gia đình và cộng đồng sẽ giúp họ thêm tự tin với quyết định của mình.

Được sống với điều mình chọn

Tôi thường nghĩ đến những người phụ nữ đã gặp, quen qua những chặng đường khác nhau. Chị H. được chồng chăm sóc ân cần trong bệnh viện, chị L. say mê công việc và những chuyến đi, còn chị N., chị P. vẫn có những dự định đang cân nhắc. Ở họ có sự từng trải, tinh thần trách nhiệm, khả năng chăm lo cho gia đình và mong muốn được sống vui vẻ. Những phẩm chất ấy không phụ thuộc vào việc họ đang kết hôn hay sống một mình.

Sau nhiều năm dành tâm sức cho người thân, phụ nữ cũng có thể học thêm điều mới, tham gia hoạt động cộng đồng, quan tâm hơn đến sức khỏe hay tìm lại sở thích từng gác lại. Với người này, niềm vui là một công việc phù hợp; với người khác, đó là buổi gặp gỡ bạn cũ,

chuyến du lịch hay bữa cơm có đông đủ người thân. Có người xây dựng mái ấm mới và hạnh phúc với sự gắn bó ấy. Những điều bình thường đó làm nên sự phong phú của đời sống. Đó là niềm vui lặng lẽ, bền bỉ qua những ngày rất bình thường.

Một người mẹ tái hôn vẫn có thể dành nhiều tình thương cho con. Người phụ nữ góa chồng tìm được bạn đời mới vẫn có thể trân trọng kỷ niệm với người đã khuất. Và người lựa chọn sống độc thân vẫn có tình thân, tình bạn, những mối quan tâm sâu sắc. Đó là những cách sống khác nhau, cần được nhìn nhận bằng sự tôn trọng. Chẳng ai hiểu rõ hoàn cảnh, mong muốn và khả năng của mình bằng chính người đang sống cuộc đời ấy.

Những ngày tháng 10, bên cạnh hoa tươi, lời chúc tốt đẹp và sự ghi nhận những đóng góp của phụ nữ cho gia đình, xã hội, tôi nghĩ đến những ước mong riêng của họ. Được làm công việc yêu thích, có thời gian chăm sóc sức khỏe, được học hỏi và phát triển năng lực, có người thân ủng hộ những quyết định quan trọng: Những điều ấy mang lại niềm vui rất thực. Sự quan tâm dành cho phụ nữ còn thể hiện ở việc tin tưởng vào khả năng của họ và để họ tự lựa chọn con đường phù hợp.

Tôi không biết hiện giờ chị N., chị P. sống ra sao. Biết đâu các chị đã gặp người đồng hành, cũng có thể vẫn dành thời gian cho công việc, con cháu và những niềm vui riêng. Tôi mong mỗi người đều thấy bình yên với điều mình lựa chọn, như chị H. vui bên gia đình mới và chị L. hài lòng với cuộc sống đang có. Những cuộc gặp gỡ ấy để lại trong tôi sự trân trọng đối với bản lĩnh và những mong muốn rất đời thường của phụ nữ.

Ngày 20.10 là dịp tôn vinh tài năng, sự đóng góp và khát vọng của phụ nữ Việt Nam. Khi được tạo điều kiện phát triển, được lắng nghe và tôn trọng, họ có thêm tự tin để làm những điều mình mong muốn. Hạnh phúc có thể ở bên người mình yêu, trong công việc, tình thân hoặc những khoảng thời gian dành cho bản thân. Điều đáng quý là phụ nữ được chủ động lựa chọn, được vui với cuộc sống của mình và tiếp tục bước tới bằng niềm tin vào những ngày phía trước. ■

Bản lĩnh hoa hồng

● THU SÂM

Gặp lại Nguyễn Thị Tâm sau ASIAD 20, vết bầm nơi khoe mắt nữ võ sĩ vẫn còn đó, như một dấu ấn của hành trình giành tấm HCB lịch sử cho boxing Việt Nam. Câu chuyện vượt qua chấn thương, mất mát để trở lại đỉnh cao của Tâm cũng gợi nhớ đến những thế hệ nữ VĐV đã bền bỉ vượt qua khó khăn, góp phần làm nên những thành tích đáng tự hào của thể thao nước nhà.

Từ giọt nước mắt đến tấm huy chương lịch sử

Chúng tôi gặp lại Nguyễn Thị Tâm tại buổi giao lưu, truyền cảm hứng với học sinh Trường IVS (Hà Nội) ngày 17.10. Nửa tháng sau khi ASIAD 20 kết thúc, vết tụ máu ở mắt phải của Tâm, do cú đấm của nhà vô địch Olympic Wu Yu (Trung Quốc) trong trận chung kết ngày 2.10, vẫn còn in rõ. Đó không đơn thuần là dấu vết của một trận đấu mà còn phần nào cho thấy đề bước lên bục nhận huy chương, Tâm cũng như nhiều VĐV khác đã phải trải qua những tháng ngày khổ luyện, đổ mồ hôi, nước mắt trên sàn tập, thậm chí cả máu trong thi đấu.

Đến với thể thao bằng niềm đam mê, Nguyễn Thị Tâm bắt đầu tập điền kinh từ năm 13 tuổi, trước khi chuyển sang boxing ở tuổi 16. Sau nhiều năm gấn bó, cô đã không ít lần làm nên thành tích lịch sử của boxing Việt Nam với hai lần liên tiếp vô địch SEA Games, hai lần vô địch châu Á, giành HCB Giải vô địch thế giới và mới đây là tấm HCB đầu tiên của boxing Việt Nam tại ASIAD. Đó là những thành tích đáng nể phục mà như Tâm chia sẻ, có lẽ cô có một cái duyên đặc biệt với thể thao. Nhưng để có được những tấm huy chương ấy là hành trình đầy nỗ lực, có những thời điểm tưởng chừng phải dừng lại.

Năm 2023, chỉ một tháng sau khi giành HCB Giải vô địch thế giới, Tâm bước vào SEA Games 32 với quyết tâm lớn, dù phải cân cân thi đấu ở hạng cân không phải sở trường. Thế nhưng, ngay trận đầu gặp đối thủ Thái Lan, cô bị đứt dây chằng. Giữa không khí thi đấu sôi nổi, nóng như đò lửa tại Campuchia, Tâm bỗng trở thành khán giả bất đắc dĩ, không thể rời căn phòng dành cho VĐV.

Phóng viên Văn Hóa vẫn nhớ như in lần đến thăm Tâm khi ấy. Các đồng đội đều đã đi thi đấu, chỉ còn cô một mình trong căn phòng trống, bên cạnh chiếc nạng hỗ trợ di chuyển. Chấn thương được bác sĩ chẩn đoán khá nặng, khả năng trở lại thi đấu trở nên mong manh. Từ đó là những tháng ngày đằng đẵng điều trị, phục hồi, cùng nỗi lo về tương lai của một nữ võ sĩ đang ở độ chín sự nghiệp.

Nhắc lại quãng thời gian ấy, Tâm không giấu được những

giọt nước mắt. Cô kể đã có lúc muốn bỏ cuộc, không còn tin mình có thể trở lại. Cha cô khi ấy cũng rất lo lắng cho con gái. May mắn là bên cạnh Tâm luôn có sự động viên của các thầy, đồng đội và bác sĩ Tùng, người đã giúp cô vượt qua khủng hoảng bằng những liệu pháp điều trị và hỗ trợ tâm lý. Từng bước, Tâm lấy lại sự bình tĩnh, niềm tin và quyết tâm trở lại sàn đấu, hướng tới ASIAD và xa hơn là cơ hội một lần nữa góp mặt tại Olympic.

Nhưng ngay trước ASIAD 20, Tâm lại phải đối diện với nỗi đau lớn khi người cha qua đời vì bạo bệnh. Người cha luôn dõi theo, lo lắng cho con gái đã không còn được chứng kiến ngày cô trở lại. Trước khi lên đường, Tâm tự hứa với cha sẽ thi đấu thật tốt. Và cô đã giữ được lời hứa ấy bằng hành trình ấn tượng tại Nhật Bản, trong đó có chiến thắng trước nhà đương kim vô địch thế giới ở bán kết, trước khi giành HCB hạng 51kg nữ sau trận chung kết với nhà vô địch Olympic Wu Yu.

Từ câu chuyện của mình, điều Nguyễn Thị Tâm muốn gửi gắm tới các học sinh không chỉ là nghị lực vượt khó, mà còn là ý thức sống có trách nhiệm với bản thân, gia đình và xã hội. Bởi chiến thắng đôi khi không phải là vượt qua đối thủ, mà quan trọng hơn là chiến thắng chính mình, không dễ dàng từ bỏ trước khó khăn, nghịch cảnh. Những chia sẻ chân thành ấy đã khiến nhiều học sinh xúc động và có thêm động lực để học tập, theo đuổi ước mơ.

Những bông hồng làm nên sức mạnh

Nguyễn Thị Tâm là một trong những nữ VĐV tiêu biểu đã có đóng góp quan trọng cho thể thao nước nhà. Nhìn từ câu chuyện của cô, càng thêm trân trọng những hy sinh thầm lặng của các thế hệ nữ VĐV Việt Nam. Hơn 70 năm qua, vượt qua điều kiện tập luyện thiếu thốn, những khó khăn của cuộc sống và cả định kiến về giới, họ đã bền bỉ cống hiến, góp phần đưa thể thao Việt Nam từng bước khẳng định vị thế trên đấu trường quốc tế.

Gần đây nhất, tại ASIAD 20 ở Nhật Bản, cả ba tấm HCV của Đoàn Thể thao Việt Nam đều do các nữ VĐV giành được, ở các nội dung kata đồng đội nữ

Võ sĩ Nguyễn Thị Tâm giao lưu với học sinh trường IVS

Ảnh: PHÚ SƠN

môn karate, đôi nữ và quadrant nữ môn cầu mây. Cùng với đó là những tấm huy chương quý giá ở nhiều môn thi đấu khác. Theo cựu danh thủ Lê Thế Thọ, ASIAD 20 xứng đáng được gọi là kỳ Á vận hội của phụ nữ Việt Nam.

Nhưng để có được vị thế hôm nay, các thế hệ nữ VĐV đã trải qua một hành trình không ít gian nan. Ở tuổi 78, cựu kinh ngư Vũ

Em gái bà, cựu kinh ngư Vũ Thị Men, nhớ lại những buổi tập bơi trên sông Hồng trong điều kiện thiếu thốn, có khi bị đĩa bám đầy người. Cựu VĐV, HLV điền kinh Hoàng An cũng không quên những ngày các VĐV phải sinh hoạt dưới gầm sân vận động Hàng Đẫy, chịu cái nóng mùa hè và giá rét mùa đông. Với những người đã đi qua thời kỳ ấy, điều đáng

ấy không khiến bà từ bỏ niềm đam mê và khát vọng cống hiến. Bởi với những người phụ nữ đã lựa chọn thể thao, vẻ đẹp không chỉ nằm ở ngoại hình mà còn ở ý chí, bản lĩnh và những giá trị họ tạo ra bằng chính nỗ lực của mình.

Từ những buổi tập trên sông Hồng, những ngày tháng gian khổ dưới gầm sân Hàng Đẫy đến các đấu trường thể thao hiện đại hôm nay là cả một hành trình dài. Mỗi thế hệ có những thử thách riêng, nhưng ở họ luôn có điểm chung: Tinh yêu thể thao, tinh thần vượt khó và mong muốn được cống hiến cho đất nước. Những tấm huy chương vì thế không chỉ ghi nhận thành tích, mà còn chứa đựng biết bao mồ hôi, nước mắt và cả những hy sinh thầm lặng.

Câu chuyện của Nguyễn Thị Tâm tiếp tục nối dài tinh thần ấy. Vết bầm trên khoe mắt rồi sẽ mờ đi, nhưng tấm HCB lịch sử cùng hành trình vượt qua chấn thương, mất mát để trở lại của cô sẽ còn được nhắc nhớ. Nhân Ngày Phụ nữ Việt Nam 20.10, đó cũng là dịp để thêm trân trọng những đóng góp của các nữ VĐV cho thể thao nước nhà. Từ câu chuyện của những người phụ nữ giàu nghị lực ấy, mỗi người trẻ cũng có thể tìm thấy một bài học cho hành trình trưởng thành của mình: Biết trân trọng những gì đang có, sống có trách nhiệm và kiên trì theo đuổi những điều tốt đẹp, xứng đáng với sự hy sinh của các thế hệ đi trước và tình yêu thương của gia đình. ■

Cựu kinh ngư Vũ Thị Sen chia sẻ về lời dạy của Bác Hồ

Ảnh: CỤC TDTT VIỆT NAM

Thị Sen, người từng giành HCV 200m ếch và phá kỷ lục tại Đại hội thể thao Ganefo năm 1966, vẫn xúc động khi nhớ lại những năm tháng thi đấu trong điều kiện đất nước còn chiến tranh. Thế hệ của bà đến với thể thao bằng tình yêu Tổ quốc, mong muốn được đóng góp cho sự nghiệp đấu tranh thống nhất đất nước. Hai lần được gặp Chủ tịch Hồ Chí Minh, bà luôn ghi nhớ lời Người căn dặn rằng dù giành HCV cũng không được kiêu ngạo.

mừng nhất là thế hệ hôm nay được tập luyện, thi đấu trong hòa bình, với những điều kiện mà lớp người đi trước từng mơ ước.

Không chỉ vượt qua khó khăn về vật chất, các nữ VĐV còn phải đối diện với những định kiến về ngoại hình và giới tính. Cựu kỷ lục gia chạy vượt rào Vũ Bích Hương từng bị nhận xét về vóc dáng, làn da rám nắng, thậm chí bị nhầm là nam giới. Nhưng những lời đánh giá

BÓNG ĐÁ NỮ TP.HCM:

Khi khát vọng là nền tảng của thành công

● BẢO ANH

Đẳng quang Giải bóng đá nữ VĐQG 2026 trước 2 vòng đấu, CLB nữ TP.HCM I tiếp tục khẳng định vị thế hàng đầu với chức vô địch thứ 15 trong lịch sử và là lần thứ 8 liên tiếp đẳng quang. Kỷ lục ấy không chỉ phản ánh sức mạnh của đội bóng thành phố mang tên Bác, mà còn cho thấy giá trị của bản lĩnh, kinh nghiệm và khát vọng chiến thắng được gìn giữ qua nhiều thế hệ.

Đỉnh cao không dành cho sự tự mãn

Có những chức vô địch chỉ được quyết định sau cuộc đua nghệt thở đến vòng đấu cuối cùng, nhưng cũng có những lần đẳng quang sớm như lời khẳng định về đẳng cấp của nhà vua. Với TP.HCM I, danh hiệu năm nay mang ý nghĩa đặc biệt khi đội bóng vẫn duy trì vị thế thống trị dù lực lượng không còn vượt trội như giai đoạn đỉnh cao.

HLV Đoàn Thị Kim Chi chia sẻ vui rằng đội bóng vô địch mùa này khá nhẹ nhàng, dù lực lượng không tốt bằng những năm trước. Đẳng sau câu nói ấy là thực tế đáng suy ngẫm, TP.HCM I không còn có thể dựa hoàn toàn vào ưu thế nhân sự, nhưng vẫn biết cách vượt qua các đối thủ để về đích sớm.

Những trụ cột như Huỳnh Như, Thu Thảo, Thùy Trang hay Bảo Châu đã ở bên kia sườn dốc của sự nghiệp, trong khi các cầu thủ trẻ cần thêm thời gian để tích lũy kinh nghiệm và khẳng định mình. Sự chuyển tiếp giữa các thế hệ vì thế đặt ra không ít thách thức. Tuy nhiên, đội bóng vẫn giữ được sự ổn định nhờ những cầu thủ dày dạn trận mạc, lối chơi có tính tổ chức và khả năng ứng phó với áp lực.

Khi khoảng cách về chất lượng đội hình không còn quá lớn, kinh nghiệm và tâm lý thi đấu thường tạo nên khác biệt. TP.HCM I hiểu lúc nào cần kiểm soát nhịp độ, khi nào phải kiên nhẫn và cách tận dụng cơ hội trong những thời điểm quyết định. Đó là những phẩm chất không thể hình thành trong ngày một ngày hai, mà được tích lũy qua nhiều mùa giải, từ những trận đấu căng thẳng đến hành trình bảo vệ ngôi vô địch.

Giành một danh hiệu đã khó, bảo vệ

thành công còn khó hơn. Duy trì sự thống trị qua nhiều năm, trong khi lực lượng liên tục thay đổi, đòi hỏi một nền tảng chuyên môn và tinh thần đủ vững chắc. TP.HCM I đã chứng minh rằng thành công bền vững không chỉ đến từ những cá nhân xuất sắc, mà còn phụ thuộc vào khả năng duy trì bản sắc và truyền lại tinh thần chiến đấu cho lớp kế cận.

Một trong những đối thủ khó vượt qua nhất của nhà vô địch đôi khi không nằm ở phía bên kia sân, mà chính là sự tự mãn. Khi liên tục đứng trên bục cao nhất, một tập thể rất dễ xem chiến thắng là điều hiển nhiên, từ đó đánh mất động lực cải thiện bản thân.

TP.HCM I dường như đã tìm được cách tránh cái bẫy ấy. Theo HLV Đoàn Thị Kim Chi, chức vô địch vẫn là mục tiêu hàng đầu của đội trước mỗi mùa giải, bất kể đã giành bao nhiêu danh hiệu. Quan điểm này cho thấy khát vọng chinh phục vẫn được đặt lên trên sự hài lòng với thành tích quá khứ.

Tuy nhiên, sự thống trị của TP.HCM I

cũng đặt ra một vấn đề rộng hơn đối với bóng đá nữ Việt Nam. Một nhà vô địch mạnh có thể tạo chuẩn mực về chuyên môn, tinh thần và tính ổn định, nhưng sức hấp dẫn của giải đấu còn phụ thuộc vào khả năng cạnh tranh của các đối thủ. Khi những đội bóng khác đầu tư tốt hơn, nâng cao chất lượng đào tạo và thu hẹp khoảng cách, chức vô địch của TP.HCM I sẽ càng có giá trị bởi đội bóng phải vượt qua những thử thách lớn hơn.

Giữ phong độ cho hành trình chinh phục

Sau khi hoàn tất vòng đấu cuối của giải VĐQG vào ngày 23.10, TP.HCM I sẽ chuyển trọng tâm sang Cup các CLB nữ châu Á 2026-2027. Ngày 28.10, Huỳnh Như cùng đồng đội lên đường đến Kolkata (Ấn Độ), nơi đội bóng Việt Nam tranh tài tại bảng A từ ngày 1.11. Các đối thủ của TP.HCM I gồm Hwacheon KSPO (Hàn Quốc), April 25 (CHDCND Triều Tiên) và chủ nhà East Bengal (Ấn Độ).

Sau “ngôi hậu” thứ 15, TP.HCM I sẽ hướng đến thử thách lớn hơn tại đấu trường châu lục

Ảnh: ĐOÀN NHẬT

Mục tiêu giành quyền vào tứ kết như hai mùa giải từng tham dự trước đó là nhiệm vụ không dễ dàng. So với đấu trường quốc nội, các trận đấu tại châu lục đòi hỏi cường độ cao hơn, khả năng thích nghi nhanh và sự chuẩn bị kỹ lưỡng về chiến thuật lẫn thể lực.

Khi lực lượng không còn ở giai đoạn sung sức nhất, bài toán duy trì thể trạng càng trở nên quan trọng. Ban huấn luyện phải cân đối giữa yêu cầu chuyên môn, thời gian hồi phục và nguy cơ chấn thương, đồng thời giúp các cầu thủ giữ được sự tập trung khi thi đấu xa nhà.

Dự kiến trở về địa phương ngày 9.11, TP.HCM I chỉ có khoảng 10 ngày nghỉ ngơi và chuẩn bị trước khi bước vào Đại hội Thể thao toàn quốc, diễn ra từ ngày 19.11 đến 2.12 trên sân Bà Rịa. Với tư cách đương kim vô địch quốc gia, đội bóng tiếp tục hướng đến mục tiêu giành HCV, qua đó đóng góp thành tích cho thể thao thành phố.

Lịch thi đấu dày đặc cùng những chuyến di chuyển dài rõ ràng là phép thử về chiều sâu lực lượng và năng lực điều hành của Ban huấn luyện. Để duy trì phong độ qua hai đấu trường, TP.HCM I cần phân bổ thể lực hợp lý, hạn chế chấn thương và tạo điều kiện để các cầu thủ trẻ chia sẻ gánh nặng với những trụ cột.

Danh hiệu VĐQG thứ 15 đã khẳng định vị thế của TP.HCM I, nhưng những thử thách phía trước mới cho thấy đội bóng có thể duy trì vị thế ấy đến đâu. Nhà vô địch không thể chỉ sống bằng hào quang quá khứ. Điều quan trọng là tiếp tục học hỏi, thích nghi và làm mới chính mình. Chừng nào khát vọng chiến thắng vẫn còn nguyên vẹn, TP.HCM I vẫn có cơ sở để hướng tới những cột mốc tiếp theo. ■

Hành trình chưa dừng ở tuổi 42

Sáng nay 19.10 tại Nagoya (Nhật Bản), đô cử Lê Văn Công cùng các đồng đội ở đội tuyển cử tạ người khuyết tật Việt Nam sẽ bước vào tranh tài tại Asian Para Games 2026. Ở tuổi 42, lực sĩ từng đứng trên bục cao nhất Paralympic tiếp tục đối diện thử thách lớn, khi vừa phải duy trì phong độ, vừa cạnh tranh với những đối thủ mạnh của châu lục.

Lê Văn Công thi đấu hạng 49kg nam, nội dung gắn liền với những dấu mốc đáng nhớ trong sự nghiệp. Tại Paralympic Rio 2016, anh giành HCV, trở thành một trong những gương mặt tiêu biểu của thể thao người khuyết tật Việt Nam. Sau đó, đô cử

này đoạt HCB Paralympic Tokyo 2021, HCD Paralympic Paris 2024 và HCD Asian Para Games 2023.

Chuỗi thành tích ấy cho thấy khả năng cạnh tranh bền bỉ của đô cử quê Hà Tĩnh ở đấu trường đỉnh cao. Tuy nhiên, danh tiếng và kinh nghiệm không đồng nghĩa với việc chiến thắng được bảo đảm. Cử tạ là môn thể thao mà kết quả có thể thay đổi chỉ sau một lượt nâng tạ, phụ thuộc vào thể trạng, kỹ thuật, tâm lý và cách lựa chọn mức tạ phù hợp.

Tại Asian Para Games 2023, Lê Văn Công chỉ nâng thành công mức tạ 173kg, giành

HCD. Kết quả này cho thấy cuộc cạnh tranh ở hạng cân sở trường luôn khốc liệt, ngay cả với những VĐV giàu thành tích quốc tế.

Ở kỳ đại hội lần này, bài toán của Lê Văn Công không chỉ là sức mạnh mà còn nằm ở khả năng duy trì trạng thái thi đấu tốt nhất. Việc đăng ký mức tạ phải phù hợp với năng lực thực tế, trong khi từng lượt nâng đều đòi hỏi sự chính xác và tập trung cao độ. Kinh nghiệm có thể giúp anh kiểm soát áp lực, nhưng thành tích cuối cùng vẫn được quyết định trên sàn đấu.

Ở tuổi 42, hành trình của Lê Văn Công không chỉ được đo bằng số huy chương đã

giành được. Điều đáng ghi nhận còn là sự bền bỉ, khả năng vượt qua giới hạn bản thân và duy trì khát vọng thi đấu sau nhiều năm đối mặt với áp lực của thể thao thành tích cao.

Asian Para Games 2026 có thể là một trong những lần cuối anh góp mặt tại sân chơi này. Dù kết quả ra sao, màn trình diễn của đô cử Việt Nam vẫn mang ý nghĩa đặc biệt đối với người hâm mộ. Nếu tiếp tục đạt thành tích tốt, anh sẽ nối dài dấu ấn của mình, minh chứng cho nghị lực và tinh thần không ngừng chinh phục của thể thao người khuyết tật Việt Nam.

VĨNH HY

● Tổng Biên tập: NGUYỄN ANH VŨ

● Phó Tổng Biên tập: PHAN THANH NAM - NGUYỄN VĂN MƯỜI

● TÒA SOẠN - TRỊ SỰ VÀ PHÁT HÀNH:

Số 141 Nguyễn Thái Học, phường Ô Chợ Dừa, TP Hà Nội - ĐT: 024.37265564 - Email: baovanhoa@fpt.vn

● GPXB: Số 37/GP-BVHTTDL ngày 6.3.2026 của Bộ Văn hóa, Thể thao và Du lịch

● VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM:

170 Nguyễn Đình Chiểu, phường Xuân Hòa, TP.HCM - ĐT/FAX: 028. 38230890 - 39100922

● TRỤ SỞ VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM TẠI TỈNH KHÁNH HÒA:

211 Thống Nhất, phường Tây Nha Trang, tỉnh Khánh Hòa; ĐT: 0258. 3825008

● TRỤ SỞ VĂN PHÒNG ĐẠI DIỆN PHÍA NAM TẠI TP ĐÀ NẴNG:

12 Trương Hán Siêu, phường An Hải, TP Đà Nẵng - ĐT: 0236. 3897798

● Chế bản: Báo Văn Hóa

● In tại: Cty CP In

Công đoàn Việt Nam

GIÁ: 5.000đ

Sức hút từ những ứng dụng hẹn hò

● HỒNG NHUNG

Những ứng dụng hẹn hò trực tuyến đang dần trở thành một phần quen thuộc trong đời sống hiện đại. Tăng cường hệ thống bảo vệ thông tin cá nhân và nâng cao trải nghiệm người dùng, “trào lưu mai mối trực tuyến” đang được kỳ vọng có thể cải thiện đáng kể tỷ lệ sinh và thúc đẩy kết nối con người trong bối cảnh xã hội đang có nhiều thay đổi.

Trào lưu hẹn hò qua ứng dụng bắt đầu phát triển vào cuối thập niên 2000, với sự xuất hiện của các ứng dụng như Grindr và Scruff. Từ năm 2012, Tinder và nhiều ứng dụng khác đã ra đời và nhanh chóng trở nên phổ biến, mở rộng hình thức hẹn hò trực tuyến đến đông đảo người dùng. Sự xuất hiện của các ứng dụng này cũng tạo ra “trào lưu mai mối trực tuyến” trên thế giới. Tính đến tháng 1.2024, Tinder đã có mặt ở 190 quốc gia thu hút hơn 530 triệu lượt tải xuống. Sức hấp dẫn của thị trường ứng dụng hẹn hò đã nhanh chóng lôi kéo những người chơi mới vào cuộc, trong đó có cả những tên tuổi lớn.

Đến thời điểm hiện tại, các ứng dụng hẹn hò vẫn trở nên phổ biến và được nhiều người sử dụng. Ngay trong tháng trước, Singapore đã ra mắt thử nghiệm ứng dụng FirstDate dành cho các nhân viên chính phủ từ 21 - 35 tuổi. Nền tảng này là sáng kiến mới nhất trong một loạt chương trình của Singapore kết nối những người độc thân. Sự ra mắt của ứng dụng FirstDate được kỳ vọng sẽ đạt được thành công hơn những sáng kiến trước đây khi ứng dụng hẹn hò có

hệ thống đã được thiết kế bài bản dành cho những cặp đôi phù hợp. Theo cuộc khảo sát do công ty nghiên cứu dư luận YouGov thực hiện, cứ bốn người Singapore thì có một người sử dụng ứng dụng hẹn hò vào năm 2024.

Năm 2024, Nhật Bản cũng ra mắt một ứng dụng hẹn hò, yêu cầu người dùng chứng minh ý định kết hôn nghiêm túc, xác minh thu nhập và tham gia phỏng vấn với đơn vị vận hành ứng dụng. Theo dữ liệu của chính phủ Nhật Bản, tính đến tháng 6 năm nay, đã có 16.000 người đăng ký sử dụng ứng dụng, 760 cặp đôi đang trong các mối quan hệ nghiêm túc và 265 cặp đã kết hôn. Cũng trong năm này, Hàn Quốc triển khai chương trình hẹn hò tại Seoul, tạo cơ hội cho những người tham gia giao lưu thông qua các hoạt động được thiết kế sẵn, chẳng hạn như dùng bữa ngoài trời bên sông Hàn. Chương trình nhận được số lượng đăng ký vượt xa dự kiến, với hơn 2.300 người độc thân trong độ tuổi từ 25 - 45 đăng ký tranh suất tham gia, trong khi chỉ có 100 suất được cung cấp.

Trong bối cảnh dân số già gia tăng, nhiều quốc gia đã liên tục cập nhật các ứng dụng

Nhiều ứng dụng hẹn hò tăng cường bảo mật bảo vệ thông tin cá nhân người dùng

Ảnh chụp màn hình

hẹn hò, khuyến khích kết hôn và sinh, khi tỷ lệ sinh đang sụt giảm. Tuy nhiên, hẹn hò qua ứng dụng cũng đồng nghĩa với không ít rủi ro, đặc biệt là về bảo mật dữ liệu, hay tệ hơn là lừa đảo. Khi ứng dụng hẹn hò càng trở nên phổ biến yêu cầu đặt ra là làm sao để người dùng không bị “mắc bẫy” lừa đảo qua mạng.

Theo dữ liệu của tập đoàn công nghệ Match Group, đến hết quý III năm 2025 tại Mỹ, gần 1,5 triệu kẻ lừa đảo hoặc đối tượng có hành vi xấu khác trên Tinder và Hinge đã ghép đôi thành công với ít nhất một người dùng khác. Báo cáo cũng chỉ ra rằng gần 500.000 tài khoản trong số đó đã “trao đổi thông tin liên lạc với một người dùng khác”. Trước thực trạng này, Match Group đã mở rộng các biện pháp, bao gồm triển khai tính năng xác minh khuôn mặt trên ứng dụng Tinder tại Mỹ, yêu cầu tất cả

người dùng mới hoàn tất quy trình xác minh để chống lại nạn lừa đảo.

Tại Australia, ngành công nghiệp hẹn hò trực tuyến cũng áp dụng bộ quy tắc ứng xử của chính phủ nhằm đảm bảo an toàn cho người dùng. Trong năm 2024, các nghiên cứu tại Australia phát hiện ra rằng 3 trên 4 người phải chịu bạo lực tình dục do sử dụng các nền tảng hẹn hò. Bộ Quy tắc ứng xử tại Australia yêu cầu các nền tảng phát hiện các sự cố tiềm ẩn gây hại, và yêu cầu chấm dứt tài khoản đối với người vi phạm.

Trong khi đó, thí điểm **ứng dụng hẹn hò FirstDate** mới đây của Singapore cũng yêu cầu người dùng bắt buộc xác thực danh tính qua **Singpass**, hệ thống định danh số quốc gia của Singapore, nhằm đảm bảo tính xác thực và hạn chế tài khoản giả mạo. Việc xác thực qua **Singpass** mang lại độ tin

cậy cao hơn so với nhiều ứng dụng thương mại, giảm rủi ro gặp phải hồ sơ ảo hoặc lừa đảo.

Xuất phát từ nhu cầu ngày càng cao về một môi trường hẹn hò an toàn và đáng tin, các ứng dụng hẹn hò ngày càng thích ứng và tăng cường bảo mật để bảo vệ thông tin cá nhân và nâng cao trải nghiệm người dùng. Điều đó không chỉ mở ra thêm cơ hội kết nối giữa những người độc thân mà còn được kỳ vọng góp phần giải quyết một phần các vấn đề xã hội hiện nay, đặc biệt là tình trạng già hóa dân số và tỷ lệ sinh suy giảm. Hiện vẫn chưa thể khẳng định những nền tảng này sẽ giúp đảo ngược xu hướng già hóa dân số hay cải thiện đáng kể tỷ lệ sinh nhưng đang mở ra một hướng tiếp cận mới, kết hợp giữa công nghệ số và chính sách xã hội để thúc đẩy kết nối con người trong bối cảnh xã hội đang có nhiều thay đổi. ■

GÓC BÌNH LUẬN

● LAM SA

Mạnh tay với nạn “chặt chém” du khách

Vụ việc một tài xế xe tuk-tuk tại Bangkok (Thái Lan) đòi hai du khách Nga trả 4.000 baht cho một chuyến đi, trong khi cuối cùng họ chỉ trả 400 baht, một lần nữa gióng lên hồi chuông cảnh báo về tình trạng “chặt chém” khách du lịch.

Đoạn video ghi lại sự việc lan truyền trên mạng xã hội, gây ra nhiều ý kiến chỉ trích. Qua điều tra, cảnh sát xác định tài xế thừa nhận đã yêu cầu hai du khách mức cước 4.000 baht. Mức phạt 1.500 baht đối với tài xế này đặt ra câu hỏi về tính răn đe của các biện pháp xử lý, cũng như yêu cầu bảo vệ quyền lợi du khách tại những điểm đến quốc tế.

Điều đáng lo ngại không chỉ nằm ở khoản tiền cước cao gấp nhiều lần số tiền du khách thực trả, mà còn ở nguy cơ những hành vi tương tự tái diễn nếu chế tài không đủ sức ngăn chặn. Đối với du khách nước ngoài, việc không thông thạo ngôn ngữ, thiếu thông tin về giá cả và

chưa quen với phương thức đi lại tại địa phương khiến họ dễ rơi vào thế bất lợi khi sự việc xảy ra.

Một hành vi “chặt chém” có thể chỉ đem lại lợi ích trước mắt cho cá nhân vi phạm, nhưng hậu quả lại vượt xa số tiền thu được. Những hình ảnh và thông tin tiêu cực lan truyền trên mạng xã hội có thể làm suy giảm niềm tin của du khách, ảnh hưởng đến hình ảnh điểm đến và gây thiệt hại cho những người kinh doanh dịch vụ du lịch chân chính.

Vì vậy, xử phạt hành chính là cần thiết, nhưng không nên dừng lại ở việc giải quyết từng vụ việc riêng lẻ. Các cơ quan chức năng cần tăng cường kiểm tra hoạt động vận tải phục vụ du lịch, công khai mức cước, yêu cầu niêm yết giá rõ ràng và xử lý nghiêm những trường hợp cố tình thu phí trái quy định. Với hành vi tái phạm cần áp dụng các biện pháp mạnh hơn theo quy định pháp luật.

Bên cạnh trách nhiệm của cơ quan quản lý, các nền tảng đặt xe, cơ sở lưu trú và đơn vị tổ chức sự kiện cũng có thể góp phần cung cấp thông tin về phương tiện, giá cước và kênh phản ánh vi phạm. Du khách cần được hướng dẫn cách lựa chọn dịch vụ đáng tin cậy, lưu giữ bằng chứng giao dịch và liên hệ cơ quan chức năng khi quyền lợi bị xâm phạm.

Thái Lan cũng như nhiều quốc gia đều nhận thức được rằng chất lượng dịch vụ và cảm giác an toàn của du khách là những yếu tố quan trọng quyết định sức cạnh tranh của điểm đến. Một môi trường du lịch văn minh không thể tồn tại nếu khách hàng luôn phải lo ngại bị lợi dụng.

Vụ việc tại Bangkok cho thấy muốn chấm dứt nạn “chặt chém” du khách, cần tăng cường giám sát và xử phạt nghiêm minh, đủ sức răn đe. Đây là điều kiện quan trọng để bảo vệ quyền lợi du khách, giữ gìn hình ảnh và uy tín của điểm đến. ■

Chương trình Văn hóa Thế giới ở Brunei

Chương trình Văn hóa Thế giới do Đại học Công nghệ Brunei tổ chức với sự tham gia của gần 20 đại sứ quán các nước, nhằm thúc đẩy giao lưu, tăng cường đoàn kết và gắn kết quốc tế, đồng thời tôn vinh sự đa dạng văn hóa của các quốc gia trên thế giới.

Tại chương trình, Đại sứ quán Việt Nam phối hợp với Rattan House, doanh nghiệp của cộng đồng người Việt tại Brunei, tổ chức không gian trưng bày văn hóa Việt Nam, giới thiệu các sản phẩm mây tre đan và đồ thủ công mỹ nghệ, góp phần quảng bá bản sắc văn hóa và sự khéo léo của các nghệ nhân Việt Nam tới bạn bè quốc tế.

Khu trưng bày của Việt Nam đã thu hút đông đảo đại diện ngoại giao, sinh viên và bạn bè quốc tế đến tham quan, tìm hiểu góp phần lan tỏa hình ảnh đất nước, con người Việt Nam, đồng thời thúc đẩy giao lưu văn hóa, tăng cường hiểu biết và kết nối giữa Việt Nam với bạn bè quốc tế tại Brunei.

KHẢ HÂN